

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 17. AUGUST 1984

I SAK NR. 2/1984

Tvistene mellom kommuner og fylkeskommuner tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning på den ene side og Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. ved tariffrevisjonen pr. 1. mai 1984.

Nemndas sammensetning:

Høyesterettsdommer Charles Philipson, formann

Jernbanedirektør Tore Lindholt

Ass. direktør Jon A. Solheim

Sekretær i Landsorganisasjonen i Norge, Harriet Andreassen

Viseadm. direktør i Norsk Arbeidsgiverforening, Kåre D.

Nielsen

Leder i Norsk Kommuneforbund, Torger Oxholm

Direktør i Norske Kommuners Sentralforbund, Karl Walter

Tveter

Leder i Norsk Kommuneforbund Torger Oxholm og direktør i Norske Kommuners Sentralforbund Karl Walter Tveter er utpekt av partene i tvistene. I samsvar med lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Torger Oxholm og fra arbeidsgiversiden Karl Walter Tveter.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 25. juni 1984.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter avsa Rikslønnsnemnda 17. august 1984 denne

k j e n n e l s e:

Tvistene oppsto i forbindelse med revisjon av tariffavtalene pr. 1. mai 1984.

Det har vært ført forhandlinger mellom Norske Kommuners Sentralforbund og forbundene på arbeidstakersiden om revisjon av de respektive tariffavtaler.

Partene på arbeidstakersiden er:

Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl.:

Norsk Kommuneforbund
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund
Norsk Barnevernpedagogforbund
Norsk Lærerlag
Norsk Sykepleierforbund
Norsk Musikerforbund
Norsk Sosionomforbund
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund

Sammenslutningen av Akademikerforeninger i kommunen - SAK:

Den norske tannlegeforening
Norges Ingeniørorganisasjon
Norsk Fysiokjemikerforbund
Norske Sivilingeniørers Forening
Den norske Veterinærforening
Arkitektenes Fagforbund
Norsk Psykologforening
Norges Juristforbund
Norsk Landbruksakademikerforbund
Den norske Lægeforening
Yngre Lagers forening

Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning - YF:

Norsk Hjelpepleierforbund

Kommunale Funksjonærers Landsforbund

Norske Fysioterapeuters Forbund

Embetskontorfunksjonærenes Landsforbund

Norsk Rutebilarbeiderforbund

Landsforbundet for universitets-, høgskole- og forskningspersonale

Partene på arbeidsgiversiden er kommuner, fylkeskommuner og interkommunale foretak tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning.

Forhandlingene ble innledet 19. mars 1984, men ble senere brutt uten resultat. Arbeidstakerorganisasjonene varslet plassfratredelse for sine medlemmer.

Riksmeklingsmannen nedla etter dette forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til tvungen mekling. Meklingen ble innledet 2. mai. Den 19. mai ble meklingen begjært avsluttet, og arbeidstakerorganisasjonene varslet iverksettelse av streik blant sine medlemmer.

Riksmeklingsmannen hadde etter dette fire dager til rådighet for å bringe partene til enighet.

Avsluttende mekling ble avholdt 21., 22. og 23. mai. Meklingen ble hevet 23. mai kl. 2330 uten resultat.

Kommunalministeren innkalte partene til et møte samme kveld kl. 2400. Partene ga en redegjørelse for situasjonen. Statsråden oppfordret partene til å forsøke ny mekling, og partene sa seg villige til dette.

Meklingen ble deretter straks gjenopptatt. Assisterende riksmeklingsmann Reidar Webster fremsatte natt til 25. mai et forslag. Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlere meddelte at de ville anbefale det fremsatte meklingsfor-

slaget.

Sammenslutningen av Akademikerforeninger i kommunen - SAK - meddelte at de med unntak av Den norske Lægeforening og Yngre Lægers forening anbefalte forslaget. De to sistnevnte foreninger ønsket først å behandle forslaget i sine organer, og de har siden vedtatt forslaget. Siden har samtlige organisasjoner i SAK vedtatt forslaget fra meklingsmannen.

Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning - YF - anbefalte også forslaget på vegne av de tilsluttede forbund. Pr. 20. juli 1984 har samtlige forbund i YF vedtatt meklingsforslaget.

Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. fant imidlertid ikke å kunne anbefale meklingsmannens forslag.

Forbundene i Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. besluttet deretter å ta ut følgende arbeidstakere i streik fra kl. 0500 25. mai:

- a. Norsk Elektriker- og kraftstasjonsforbunds medlemmer ved Nord-Trøndelag Elverk:
 - Fiskumfoss Kraftstasjon med Øvre Fiskumfoss
 - Aunfoss Kraftstasjon med Åsmulfoss
- Helgeland Kraftlag:
 - Langfjorden Kraftstasjon
 - Grytåga Kraftstasjon
- Narvik Kommunale Elverk:
 - Håvik Kraftstasjon
- Troms Kraftforsyning:
 - Bardufoss Kraftstasjon
- Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap:
 - Matre Kraftstasjon
- Kristiansand Elverk:
 - Iveland Kraftstasjon

Nomeland Kraftstasjon

Drammen Elverk:

Skollenborg Kraftverk

Labrofoss Kraftstasjon, beredskap II

Buskerud Kraftverk:

Mykstufoss Kraftstasjon

Djupedal Kraftstasjon

Gamlebrofoss Kraftstasjon

Vestfold Kraftselskap:

Gravenfoss Kraftstasjon, beredskap II

Skienfjordens Kommunale Kraftselskap:

Grønnvollfoss Kraftstasjon

Årlifoss Kraftstasjon

K/L Opplandskraft:

Rendalen Kraftstasjon

Hunderfossen Kraftstasjon

Harpefoss Kraftstasjon

Sør-Trøndelag Kraftselskap:

Sokna Kraftverk

Trondheim Elektrisitetsverk:

Svean Kraftstasjon

b. Norsk Kommuneforbund:

Parkeringsbetjentene i alle kommuner tilsluttet NKS

Kinobetjeningen i alle kommuner tilsluttet NKS

Rengjøringsassistentene ved de kommunale kontorer i alle kommuner tilsluttet NKS

Sentralbordbetjeningen unntatt for helseinstitusjoner og brannvesen i alle kommuner tilsluttet NKS

Samtlige medlemmer i Stavanger kommune

c. Norsk Lærerlag:

Medlemmer i Stavanger kommune med unntak av tilsatte i kommunale musikkskoler

d. Norsk Barnevernpedagogforbund:

Medlemmene i Stavanger kommune

e. Norsk Sykepleierforbund:

Medlemmene i Stavanger kommune innen hjemmesykepleien og
helsesøstertjenesten
Helsesøstrene i Gjøvik kommune

Riksmeklingsmannen hadde mandag 28. mai kontakt med partene for å sondere mulighetene for nye meklingsforsøk. Det viste seg imidlertid ikke å være grunnlag for å gjenoppta meklingen.

Forbundene tilsluttet Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. varslet deretter en opptrapping av konflikten, slik at den fra 4. juni kl. 0500 skulle omfatte:

- alle kommunale buss- og sporveisselskaper
- alle kommunalt ansatte renovasjonsarbeidere
- streik ved ytterligere 50 kraftverk
- streik for alle kommunalt ansatte i Bergen, Trondheim og Tromsø.

Kommunalministeren innkalte etter dette partene til et møte tirsdag 29. mai kl. 1530. Statsråden opplyste at Regjeringen på bakgrunn av de varslede opptrappinger fant det nødvendig å foreslå tvungen lønnsnemnd til løsning av tvisten. Kommunalministeren henstilte til arbeidstakerorganisasjonene om å avblåse den pågående streik og utsette de varslede opptrappinger.

Arbeidstakerorganisasjonene meddelte at de ville ta standpunkt til dette etter møtet.

Forbundene tilsluttet Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. meddelte etter kort tid at de ville avblåse streiken og gjenoppta arbeidet så snart som mulig.

Ved lov av 8. juni 1984 ble det bestemt at tvistene mellom kommuner og fylkeskommuner tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning på den ene side og Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. på den annen side skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Loven har denne ordlyd:

§ 1

Tvistene mellom kommuner og fylkeskommuner tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning på den ene side og Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl.:

- (1) Norsk Kommuneforbund
- (2) Norsk Elektriker- og kraftstasjonsforbund
- (3) Norsk Barnevernpedagogforbund
- (4) Norsk Sosionomforbund
- (5) Norsk Lærerlag
- (6) Norsk Sykepleierforbund
- (7) Norsk Musikerforbund
- (8) Norsk Skog- og landarbeiderforbund

på den annen side i samband med tariffrevisjonen pr. 1. mai 1984, skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

.....

§ 3

.....

§ 4

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene.

Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 5

Loven her trer i kraft straks.

Partenes påstander:

Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. har nedlagt følgende påstand:

1. Riksmeklingsmannens forslag til nye overenskomster for perioden 1.mai 1984 - 30. april 1986 mellom Norske Kommuners Sentralforbund og henholdsvis Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og kraftstasjonsforbund, Norsk Lærerlag, Norsk Barnevernpedagogforbund, Norsk Sosionomforbund, Norsk Sykepleierforbund, Norsk Musikerforbund og Norsk Skog- og landarbeiderforbund gjøres gjeldende med de endringer som følger av punktene 2 til og med 10.
2. Lønnstabellens satser gis fra 1. mai 1984 et tillegg i samsvar med organisasjonenes krav av 23. mai 1984.
3. Protokollasjonen i Riksmeklingsmannens forslag I B om forhandlinger om eventuell mindrelønnsutvikling gis følgende tekst:

"Dersom det i tidsrommet fra 3dje kvartal 1983, t.o.m. 3dje kvartal 1984 i den kommunale sektor har funnet sted en mindrelønnsutvikling i forhold til lønnsutviklingen for industriarbeiderne og funksjonærer i N.A.F.-området, kan organisasjonene kreve opptatt forhandlinger med sikte på en kompensasjon for denne mindrelønnsutvikling. Forhandlingene skal være sluttført før tariffrevisjonen pr. 1. mai 1985. En eventuell kompensasjon gis med virkning fra 1.1.1985."

4. Ingen lønnstrinnsstige i det kommunale stillingsregulativet skal ha lengre enn 10 års opptjeningstid.
5. I fellesbestemmelsenes § 10 - etterlønn - og § 11 - yrkesskadeerstatning foretas følgende endringer:

§ 10 LØNN ETTER DØDSFALL - ETTERLØNN

Som generell regel for etterlønn gjelder at det skal utbetales ordinær lønn minst ut døds måneden.

- 10.1 For heltidsansatte arbeidstakere i kommunen/virksomheten utbetales ved dødsfall ytelser til ektefelle/samboende eller barn etter følgende skala:

.....

Grunnlaget for beregning av ytelsene settes til 15 G.

- 10.2 For deltidansatte arbeidstakere i kommunen/virksomheten utbetales ved dødsfall ytelser til ektefelle/samboende eller barn i forhold til hva som gjelder for heltidsansatte arbeidstakere etter følgende skala:

- 10.3 Hvis avdøde ikke etterlater seg ektefelle/samboende eller barn, utbetales 1 1/2 månedslønn som begravelsesbidrag.

- 10.4 Utgår. Likeså næværende protokolltilførsel.

Nytt punkt 10.4:

Det kreves at ytelsene etter § 10 dekkes ved forsikringsordning. Dette gjennomføres senest fra 1. januar 1985.

Valg av forsikringsselskap skal for den enkelte virksomhet/arbeidsgiver avgjøres gjennom forhandlinger med de tillitsvalgte.

§ 11 YRKESKADDEERSTATNING

- 11.1 Endres slik:

Ved ulykke som medfører delvis uførhet, tilstås arbeidstaker erstatning ut fra de til enhver tid gjeldende regler i folketrygdloven. Det samlede

beløp som kan tilstås beregnes forholdsmessig av 15 G.

- 11.2 Ved ulykke som medfører full uførhet tilstås arbeidstaker et engangsbeløp som tilsvarer 15 G.
- 11.3 Ved ulykke som medfører død tilstås ektefelle/samboende og barn et engangsbeløp som tilsvarer 15 G.
- 11.4 Hvis avdøde ikke etterlater seg ektefelle/samboende eller barn, utbetales beløpet til foreldre på tilsvarende måte. Det er et vilkår for utbetaling etter dette punkt at avdøde hadde mor og/eller far til vesentlig forsørgelse.

§ 11 gjelder også ulykke som finner sted ved direkte reise mellom hjem og arbeidssted.

- 11.5 Ytelsene etter § 11 dekkes ved forsikringsordning. Dette gjennomføres senest fra 1. januar 1985.

Valg av forsikringsselskap i denne sammenheng skal for den enkelte virksomhet/arbeidsgiver avgjøres gjennom forhandlinger med de tillitsvalgte.

Skader oppstått på grunn av arbeidsmiljøet skal være forsikringsberettiget.

- 11.6 Gunstigere ordninger skal ikke forringes. Forannevnte fordelingsregler skal likevel gjøres gjeldende.

11.7 Utgår i sin helhet.

- 6.. Protokollasjon om arbeidstid - Fellesbestemmelsenes § 4 skal lyde:

ARBEIDSTID

Partene er enige om at det er ønskelig med lik arbeidstid for alle grupper arbeidstakere i kommuner/fylkeskommuner.

Partene vil derfor i tariffperioden utrede de spørsmål som har betydning for innføring av 37 1/2 times arbeidsuke.

Relasjoner til skift- og turnusarbeidere må ivaretas, herunder også normalisering av arbeidstiden for brannfolkene.

Utredningen skal være ferdig innen utgangen av 1985, og en konkret plan for gjennomføring av lik arbeidstid skal søkes utarbeidet som ledd i tariffforhandlingene i 1986.

7. Fellesbestemmelsenes § 7 gis følgende tilføyelse: "Arbeidstakere som arbeider med røntgen- og radiumstråler m.v. ansatt før 1. mai 1983 har forlenget ferie i samsvarende med overgangsordning i protokoll av 19. mai 1983.
8. Fellesbestemmelsenes § 8.23.1 pr. 30. april 1984 beholdes uendret.
9. Overenskomstens Del 2, pkt. 2.33.12 endres slik: "Ved udelt vakt (døgnvakt) kan tjenestetiden være 24 timer pr. døgn. Tjenestetiden skal i dette tilfelle være 50 timer pr. uke i gjennomsnitt."

Pkt. 2.33.13 endres slik: "Ved todeling av døgnet kan tjenestetiden være inntil 46 timer pr. uke i gjennomsnitt og inntil 14 timer pr. dag."

Pkt. 2.33.14 endres tilsvarende.

10. Protokollasjon om regulering av pensjonsgrunnlaget: "De løpende pensjoner reguleres med rammen for Rikslønnsnemndas kjennelse."

Norske Kommuners Sentralforbund har på vegne av kommuner og fylkeskommuner tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning nedlagt følgende påstand:

Gjeldende tariffavtaler inngått med Norsk Kommuneforbund m.fl. inngås på nytt med de endringer som fremgår av Riksmeklingsmannens forslag av 25. mai 1984.

De nye tariffavtaler gjøres gjeldende fra 30. mai 1984 til 30. april 1986.

Virkningspunktet for overtidsgodtgjørelse fastsettes i samsvarende med Rikslønnsnemndas tidligere praksis.

Partenes anførsler:

Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. har i det vesentlige anført:

1. INNLEDNING

Innledningsvis vil Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. overfor Rikslønnsnemnda peke på den nesten umulige forhandlingsituasjonen man sto overfor da forhandlingene ble innledet den 19. mars.

Regjeringen hadde i sitt budsjettopplegg slått fast at en årslønnsvekst over 5 prosent ikke var akseptabelt. Som et ris bak speilet hadde Finansministeren knyttet til budsjettkommentarene en advarsel til kommunene om at hvis de skulle finne på å gå ut over rammen på 5 prosent, måtte de i så fall skaffe pengene selv. Alle som kjenner den kommunale økonomi i dag, skjønner at en slik betingelse virket lammende på forhandlingsviljen og forhandlingsmotiveringen hos Norske Kommuners Sentralforbund.

Sentralforbundet valgte da også den taktikk å ligge "flat". Både før forhandlingene tok til og senere under forhandlingene gjentok Sentralforbundet sitt "tilbud" om en årslønnsvekst på 5 prosent. Forhandlingene fikk på denne måten preg av ren parodi.

Dette førte også til at forhandlinger og mekling ble skjøvet ut i tid utover 1. mai, noe som NKF m.fl. ikke hadde det minste herredømme over. Dette må Rikslønnsnemnda også ta hensyn til når det gjelder NKF m.fl.'s påstand om virkningsdato.

2. HOVEDKRAVET

Organisasjonene understreket både under åpningen av forhandlingene og under meklingen - og vil overfor Rikslønns-

nemnda gjenta dette - nemlig at NKF m.fl.'s hovedkrav var å opprettholde kjøpekraften på 1983-nivået med 7 pst. prisstigning. Regulativet måtte derfor innrettes slik at det ble gitt høyest tillegg på de lavere og midlere sjikt. NKF m.fl. reiste da et krav på bakgrunn av dette. Senere ble det presentert et regulativ basert på 6 1/2 pst. prisstigning. Og under innspurten i meklingen den 23/5 senket man seg ned på en tabell som ga et tillegg på årsbasis på 3,4 pst.

Når det gjelder regulativet fikk en i kommunesektoren i realiteten ikke noe tilbud på dette før i siste meklingsrunde. Staten var tidlig ute med et forslag til nytt regulativ, som i sin form vanskeliggjorde enhver utvikling her. Dette forslaget tok som man vil huske sikte på et tillegg med en flat prosentsats gjennom hele regulativet, som i prinsipp ikke kunne aksepteres av NKF m.fl.

Norske Kommuners Sentralforbund var heller ikke fornøyd med et slikt regulativ. Dette var nok en av årsakene til at Sentralforbundet ikke ville komme med noe forslag til regulativ, idet man håpet at forhandlinger og mekling kunne endre noe på profilen. Dessverre viste det seg at senere utspill fra Sentralforbundets side heller ikke hadde til hensikt å gi regulativet en bedre sosial profil.

3. BEREGNINGSGRUNNLAGET

Som tidligere nevnt reiste NKF m.fl. krav om opprettholdelse av kjøpekraften på 1983-nivået, og at de kommunalt ansatte måtte få kompensasjon for den mindrelønnsutviklingen som har skjedd i kommunesektoren i forhold til den private. Kravene var derfor hele tiden knyttet til det faktum at den rammen som var fastlagt i oppgjørene i den private sektor, ville opprettholde kjøpekraften i dette området. Kravet om opprettholdelse av kjøpekraften måtte derfor innfris også i den kommunale sektor.

Forskjellen i lønssystemer og tidspunktforskyvninger gjør at det ikke er riktig å anvende de samme rammebetraktninger for opprettholdelse av kjøpekraft i den offentlige sektor i forhold til den private. Det offentlige regulativet og det kommunale stillingsregulativet er et fastlønnssystem som gir ingen eller liten mulighet til glidning - når det generelle tillegget er fastlagt.

I den private sektor derimot, er lønssystemet slik at det ved lokale avtaler er store muligheter for en betydelig lønnsglidning. Det kan statistisk påvises at det bare er omkring 1/3 av lønnsutviklingen i den private sektor som tas ut ved det generelle sentrale oppgjøret. Sammenliknet med dette er mulighetene for arbeidstakerorganisasjonene i den kommunale sektor til å påvirke lønningene ut over det som blir fastsatt sentralt, nærmest mikroskopiske.

Forskjellen i lønssystemene fører også til, hvis man skal bruke de samme rammebetraktninger begge steder, at de kommunale arbeidstakere fra år til annet får en betydelig mindre lønnsutvikling. Undersøkelser viser klart at kommunale arbeidstakere - med unntak av laveste stillingskategori - har betydelig lavere årsinntekt enn tilsvarende stillinger i den private sektor. Når assistent-sjiktet holder seg såpass godt oppe, skyldes det en bevisst lavlønnspolitikk fra NKF m.fl.'s side - og har igjen sammenheng med blant annet profilen på det offentlige regulativet.

Påstanden fra NKF m.fl. er at det er et tillegg som gis på regulativet som må være grunnlaget for kjøpekraftsberegningen, og ikke hvor den enkelte til enhver tid befinner seg på stigen. Dette fordi man heller ikke kan beregne hva den enkelte har av skattefradrag ut over det som fremgår av skattetabellen.

4. ETTERSLEP - OVERHENG

NKF m.fl. er klar over at ikke hele dette etterslepet kan

gjenvinnes ved en tariffrevisjon. De krever imidlertid at den negative utviklingen må stoppes ved denne tariffrevisjonen og at det gis mulighet til å ta igjen noe av etter-slepet. Ved framtidige tariffrevisjoner for de kommuneansatte må det gis kompensasjon for mindrelønnsutvikling.

Det er fremlagt dokumentasjon for den mindrelønnsutvikling som har funnet sted i den siste perioden, og for de kommuneansattes vedkommende beløper denne seg til 0,9 prosent. Det kreves derfor at denne mindrelønnsutviklingen kompenseres ved at tillegget gis på det offentlige regulativet.

Videre vil NKF m.fl. peke på at det tallmaterialet som man bruker for å fylle opp en ramme med en årslønnsvekst på 5,9 prosent, er omgitt av usikkerhet. Dette skyldes først og fremst mangel på fullstendige statistikker for lønnsutviklingen for kommunalt ansatte. En viser her til hvor galt det egentlig kan være ved å referere til Sentralforbundets brev til Finansdepartementet av 4.5.84. Statistisk Sentralbyrå har her nemlig brukt et utvalg av arbeidstakere hvor de store grupper som ikke fikk regulert sine lønninger ved justeringsoppgjøret 1. august 1983 ikke var med i utvalget.

Det er særlig på to områder NKF m.fl. har innvendinger - nemlig størrelsen på overhenget og spørsmålet om lønnsglidningen i perioden.

NKF m.fl. mener at i overhenget ligger også innbakt den glidningen som har skjedd i perioden. Derfor er det helt uriktig å regne inn i rammen en forventet lønnsglidning. Det er nemlig slik i det kommunale lønnsystemet at den eneste lønnsglidningen som kan skje, er at de ansatte beveger seg på opprykksstigen når bestemte åremål er oppfylt - i tillegg til justeringer av stillinger som kan skje etter lokale forhandlinger.

Man kan ikke anta at lønnsglidningen neste år blir så og så stor, fordi man da også må kunne foreta en avregning mot den avgangen i stillinger som også skjer i samme periode.

Dette er stort sett ansatte på topplønn som blir erstattet med arbeidstakere plassert på en opprykksstige på lavere trinn. Hvis man derfor bruker øking av lønsvolumet som bevis for lønnsvekst og med omgjøring av den betydelige del deltidsansatte til heltidsstillinger, er slike beregninger mildt sagt usikre. Som en indikasjon på hvor store bevegelser det er i de kommunale stillinger kan det vises til Norsk Kommuneforbunds egen medlemsutvikling. Forbundet har fra år til annet en økning på ca. 3.000 nye medlemmer, og det fremkommer ved en tilvekst på 8.000 mens det er avgang på ca. 5.000.

Med andre ord påstår NKF m.fl. at de 0,3 prosent som er avsatt til forventet lønnsglidning, både er for høyt og bygger på antakelser - og således ikke kan regnes inn i årets ramme. Disse 0,3 prosent må derfor legges på lønnstabellen med en fallende prosentsats oppover i regulativet.

5. OPPTJENINGSTID

På bakgrunn av at man for en rekke stillingsgrupperingers vedkommende har en meget lang opptjeningsstid, nemlig 16 år, reiste NKF m.fl. også krav om at opptjeningsstiden måtte reduseres. En har kostnadsberegnet en reduksjon av stiger med 16 år, 14 år og 12 års ansiennitet ned til 10 års opptjeningsgrense. Tallene viser at en slik operasjon vil koste 0,3 prosent på årsbasis.

Hvis den tas ut 1. mai, vil det pr. dato utgjøre 0,2 prosent. Hvis den for eksempel blir tatt ut pr. 1. oktober, vil dette utgjøre bare 0,08 prosent av lønsmassen. Dette kravet fikk man ingen respons på. NKF m.fl. mener at Rikslønnsnemnda bør kunne ta stilling til kravet - og at det kan innfris.

6. FORSIKRINGSORDNINGENE

Når det gjelder de kravene som ble reist i forbindelse med forbedringer av Fellesbestemmelsene og Særbestemmelsene, er det også her krav som burde ha vært imøtekommet og som lett kunne tilpasses den økonomiske rammen.

Det gjelder blant annet spørsmålet om forsikringsordninger etter paragrafene 10 og 11. Dette kravet er reist ut fra det faktum at kommunalt ansatte er dårligere sikret både når det gjelder forsikring for etterlønn og forsikring ved ulykkestrygd (yrkesskadeerstatning). Det vises her til krav fra NKF m.fl. om endring av de nåværende bestemmelsene i paragrafene 10 og 11 i Hovedoverenskomsten. Man finner det svært betenkelig at de kommuneansatte også på forsikringsområdet er dårligere stilt enn arbeidstakere i det private næringsliv. Spesielt gjelder dette i en tid hvor det fra forsikringsselskaperens side tilbys kommunene forsikringsordninger som er svært rimelige rent økonomisk, og som i tillegg ikke vil påføre kommunene noen ekstra administrasjon. Ifølge meklingsprotokollen er det nedsatt et utvalg om disse spørsmålene, men utvalgets mandat må i alle fall konkretiseres i samsvar med kravene fra NKF m.fl.

7. REGULERING AV LØPENDE PENSJONER

Når det gjelder kravet om regulering av de løpende pensjoner med det som blir rammen for lønnsoppgjøret, har det sammenheng med det faktum at man i den kommunale sektor har to avgjørende komponenter i lønssystemet - lønnsregulativet og stillingsregulativet.

Det har til følge at når man justerer stillinger i stillingsregulativet, vil pensjonistene etter pensjonsvedtektene ikke har rett til pensjon etter stillingens nye topplønn. Dette har ført til at pensjonistene ved de tre siste tariffrevisjonene - hvor det ble foretatt til dels betydelige justeringer - har fått sin kjøpekraftutvikling redusert, tilsvarende de beløpene som ble avsatt til justering-

ene.

8. ARBEIDSTIDEN

Når det gjelder arbeidstiden, er det tilbudet som er gitt i meklingsforslaget så lite forpliktende når det gjelder kommunenes ansvar for å finne fram til løsninger at NKF m.fl. må kreve en bedre og mer forpliktende formulering. I kravet til protokollering på dette området er det fremhevet at det måtte klart fremgå at i det videre arbeid med denne saken ville relasjonene til skift- og turnusarbeid også måtte ivaretas. Her hadde man et spesielt krav hva angår branntjenestemennene som en mener Rikslønnsnemnda må ta stilling til.

Brannfolkenes arbeidstid er et aktuelt spørsmål fordi det er en midlertidig dispensasjon fra Arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid som er bakgrunnen for tariffbestemmelsene om arbeidstiden for brannmannskapene. Etter hvert som brannkorpene i dette land er blitt utbygget som redningskorps og er blitt tillagt langt flere arbeidsoppgaver, er tjenestetiden så aktiv at en normalisering av brannfolkenes arbeidstid er blitt påtrengende nødvendig.

NKF m.fl. har derfor som en begynnende forbedring reist krav om at det timetall som gjelder for brannfolkenes ukentlige arbeidstid, senkes med 2 timer. Dette kravet vil i stor grad bli oppveid av den økende effektiviseringen av brannkorpene - og uten de store uttellingene.

9. "RØNTGENFERIE" - LØNN FOR LÆRLINGER - EGENMELDING

Når det gjelder spørsmålet om den såkalte "røntgenferie", bygger kravet på den enkle forutsetning at inngåtte protokoller i perioden tas inn som en del av Hovedoverenskomstens bestemmelser. I dette tilfellet Hovedoverenskomstens § 7 om ferie.

Sentralforbundet har selv hevdet disse prinsippene. Det viser også de forslagene til særbestemmelser som er tatt inn i meklingsforslaget, og som i sin form tidligere var protokollert som en avtale mellom partene utenfor hovedoppgjørene.

Når det gjelder spørsmålet om felles lønnsbestemmelser for lærlinger, er NKF m.fl.'s prinsipielle standpunkt at kommunene fortsatt dekker lønn til lærlinger under skolegang. Organisasjonene legger i dette at styrking av fagopplæringen i kommunene ikke fremmes ved å innføre lønnsreduksjon på opptil 20 prosent for en i utgangspunktet svak gruppe. Man mener derfor at det utvalget som skal nedsettes, må ha som mål å styrke fagopplæringen i kommunene gjennom lærlingeordningen.

Bestemmelsene om egenmelding i Hovedoverenskomsten har riktig nok en protokolltilførsel som gir Norske Kommuners Sentralforbund rett til å komme tilbake til disse bestemmelsene i fall forskriftene av 11. januar 1978 om egenmelding endres. NKF m.fl. er selvsagt innstilt på å drøfte dette. Men man hevder at dette må tas som en egen sak, uavhengig av hovedoppgjøret - og særlig under henvisning til at Sentralforbundet først brakte dette spørsmålet på bane etter at forhandlingene om hovedrevisjonen var innledet.

10. ANBEFALT FORSLAG FOR YF/SAK

NKF m.fl. vil også overfor Rikslønnsnemnda peke på den noe unike situasjon som er oppstått ved at de to andre forhandlingssammenslutningene i den kommunale sektor som tilsvarer YS-stat og AF har anbefalt Riksmeklingsmannens forslag og sendt det ut til uravstemning. Antall organiserte innenfor disse to forhandlingssammenslutningene i den kommunale sektor utgjør bare 25 prosent av de organiserte arbeidstakere i den kommunale sektor. For det andre må det sies å være ganske spesielt at en organisasjon kan gå til streik i en

sektor fordi forslaget var for dårlig, mens man anbefaler det samme forslag (med små endringer) i den andre sektor.

Man antar at dette forhold i første rekke skyldes en ren arbeidsulykke for disse organisasjoner i den kommunale sektor.

At Norske Kommuners Sentralforbunds styre også har anbefalt forslaget og sendt det ut til kommunene med anbefaling om positivt vedtak, skaper jo også komplikasjoner hva angår det snevre omfang eventuelt slike vedtak har.

At Rikslønnsnemnda godt kan endre på Riksmeklingsmannens forslag til regulativ uten at det behøver å føre til to regulativer i samme kommune, er etter vår oppfatning nokså selvfølgelig.

Norske Kommuners Sentralforbund har i det vesentlige anført:

1. Organisasjonsstrukturen i den kommunale sektor

I den kommunale sektor er det for tiden sysselsatt til- sammen ca. 350.000 arbeidstakere. Av disse er ca. 47.000 ansatt i kommunene Oslo, Bærum og Lørenskog. Disse arbeidstakerne får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i egne tariffavtaler direkte med de nevnte kom- muner. I totaltallet er også tatt med undervisnings- personalet i grunnskolen og i den videregående skole. Undervisningspersonalet (ca. 69.000) får sine lønns- og arbeidsforhold fastsatt i forhandlinger med Staten.

De resterende 233.882 arbeidstakere får sine lønns- og arbeidsforhold fastsatt gjennom forhandlinger med Norske Kommuners Sentralforbund. Ca. 200.000 av disse arbeids- takerne er organisert i større eller mindre organisa- sjoner som hver for seg har tariffavtale med kommuner og fylkeskommuner.

I de sentrale tariffoppgjør forhandler Norske Kommuners Sentralforbund på vegne av kommuner/fylkeskommuner, mens følgende 3 forhandlings sammenslutninger forhandler på vegne av arbeidstakerorganisasjonene:

1. Norsk Kommuneforbund m. fl.:

- Norsk Kommuneforbund (103.224)
- Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund (9.000)
- Norsk Lærerlag (7.684)
- Norsk Barnevernpedagogforbund (960)
- Norsk Sykepleierforbund (21.788)
- Norsk Sosionomforbund (1.770)
- Norsk Skog- og Landarbeiderforbund (470)
- Norsk Musikerforbund (60)

I alt ca. 145.000 medlemmer, dvs. ca. 70 prosent av de organiserte arbeidstakere på kommunesektoren.

2. Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF)

De største organisasjoner i denne gruppen er Kommunale Funksjonærers Landsforbund, Norsk Hjelpepleierforbund og Norske Fysioterapeuters Forbund. Sammenslutningen har tilsammen ca. 42.000 medlemmer, dvs. ca. 20 prosent av de organiserte arbeidstakere.

3. Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene (SAK)

SAK representerer 12 organisasjoner med tilsammen ca. 18.000 medlemmer, dvs. i underkant av 10 prosent av de organiserte arbeidstakerne.

Twisten angår alle organisasjonene i forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund med flere.

2. Oppsigelse av gjeldende tariffavtaler

Gjeldende tariffavtaler er sagt opp.

3. Organisasjonenes krav

De enkelte organisasjoner i forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund med flere har fremmet krav hver for seg.

Av hovedkravene kan nevnes:

1. Generelt tillegg på lønnsregulativet slik at kjøpekraften opprettholdes på 1983-nivå.
2. Opprykk for lønnsstigen 7-14 til 7-15.

3. Lønnsregulering 2. avtaleår.
4. I avtaleperioden gjennomføres lik arbeidstid for alle (37,5 t.).
5. Den løpende pensjon reguleres med en prosentsats svarende til den totale økonomiske rammen for det kommunale lønnsoppgjør.

De totale krav er ikke kostnadsberegnet.

4. Forhandlingene

Forhandlingene startet med kravoverrekkelse den 19. mars 1984. Partene ble enige om å nedsette 4 utvalg: Fellesbestemmelsesutvalg, pensjons- og forsikringsutvalg, beregningsutvalg og likestillingsutvalg. Det ble videre holdt forhandlingsmøter den 3. april, 10. april og 12. april uten at partene kom til enighet.

Bruddet kom samtidig med brudd i forhandlingene med de 2 andre forhandlingssammenslutningene på kommunesektoren og forhandlingene i staten.

5. Plassoppsigelse

Kort etter forhandlingsbruddet varslet organisasjonene plassoppsigelse m/melding til Riksmeklingsmannen. Riksmeklingsmannens forbud mot arbeidsstans er fremlagt.

6. Mekling - meklingsforslag

Ved innledningen til meklingen overleverte Sentralforbundet diverse dokumenter og et notat om oppgjøret på kommunesektoren.

Den 2., 14., 15., 16., 21., 22., 23. og 24. mai 1984 ble det avholdt meklingsmøter under ledelse av assisterende riksmeklingsmann Reidar Webster.

Meklingen endte med at det ble lagt fram et meklingsforslag.

Arbeidsgivernes representanter meddelte at de anbefalte forslaget. Representanter for forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. meddelte at de ikke aksepterte forslaget og at de nektet å sende forslaget ut til uravstemning.

Representanter for Forhandlingsammenslutningene YF og SAK, som representerer bortimot 60.000 arbeidstakere, meddelte at de anbefalte et likelydende meklingsforslag.

For helhetens skyld nevnes at det på dette tidspunkt var klart at organisasjonene i staten hadde meddelt at de ikke kunne anbefale noe forslag, og Kommuneforbundet i Oslo hadde gitt uttrykk for at de ikke kunne anbefale et forslag med et innhold som det assisterende Riksmeklingsmann Webster la fram.

7. Streikevarsel - streik

Kommuneforbundet, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Lærerlag, Norsk Barnevernpedagogforbund, Norsk Sykepleierforbund og Norsk Sosionomforbund varslet og iverksatte streik som nevnt i Sentralforbundets B-rundskriv nr. 28/1984.

Samtidig ble det iverksatt streik blant statsansatte og ansatte i Oslo kommune.

8. Opptrapping av streiken - Rikslønnsnemnd

Organisasjonene i staten varslet opptrapping av streiken fra onsdag den 30. mai, mens organisasjonene på kommunesektoren varslet opptrapping fra mandag 4. juni. Opptrappingen førte til at kommunalminister Arne Rittedal tirsdag den 29. mai meddelte at Regjeringen ville løse tvistene ved tvungen lønnsnemnd. Streikene ble deretter innstilt.

Fredag den 1. juni ble det i statsråd fremmet lovforslag om tvungen lønnsnemndsbehandling. Dette ble endelig vedtatt av Stortinget den 7. juni, og loven ble sanksjonert i statsråd den 8. juni.

9. Nærmere om tvisten

Tvisten angår direkte 8 arbeidstakerorganisasjoner og tilsammen 145.000 arbeidstakere samt alle ländets kommuner og fylkeskommuner med unntak av Oslo, Bærum og Lørenskog. Tvisten kommer ellers opp for Rikslønnsnemnda samtidig med tilsvarende tvist i Oslo kommune og i staten.

Tvisten har også vært svært mye omtalt i massemedia. Blant annet fordi man sjelden har hatt så store landsomfattende streiker i den offentlige sektor, men også fordi disse aksjonene har satt i gang en diskusjon om berettigelsen av streikevåpenet i den offentlige sektor.

Både omfanget og omtalen kan ha bidratt til å gi det inntrykk at det før streiken var stor avstand mellom partene og at arbeidsgiver burde ha økt tilbudene ytterligere. Dette er ikke tilfelle. Som et utgangspunkt bør man derfor ha følgende forhold klart for seg:

- De to andre forhandlingssammenslutningene på kommunesektoren (YF og SAK) som representerer bortimot 60.000 arbeidstakere har vedtatt et likelydende tilbud som det Norsk Kommuneforbund m.fl.

fikk.

- Det var meget liten avstand mellom Norsk Kommuneforbund m.fl. og Norske Kommuners Sentralforbund da meklingen tok slutt. Det kom derfor som en stor overraskelse på alle at Norsk Kommuneforbund m.fl. ikke anbefalte forslaget.
- Uenigheten mellom partene dreier seg i hovedsak om størrelsen av den økonomiske ramme og regulativets profil. Det er ingen grupper som det er naturlig å sammenlikne seg med som har fått en høyere økonomisk ramme ved dette tariffoppgjør enn tilbudet til Norsk Kommuneforbund m.fl. Lavtlønnsgruppene sine interesser er ivaretatt, ikke bare gjennom utformingen av regulativet, men også ved opprykk av topplønn fra lønnstrinn 14 til 15. Riksmeklingsmannens forslag innebærer også en sikring av lønnsnivået gjennom klausul om forhandlinger for eventuell mindrelønnsutvikling i forhold til LO-N.A.F.-området.
- Både av hensyn til kommunenes økonomi og av hensyn til andre grupper i samfunnet ville det ikke være riktig å gi Norsk Kommuneforbund m.fl. et bedre tilbud enn det de har fått gjennom Riksmeklingsmannens forslag. Fordelingen mellom de forskjellige arbeidstakere synes også å være så god som mulig i den foreliggende situasjon.

10. Økonomisk ramme ved tariffrevisjonen

Fra arbeidsgiversiden har det vært forutsetningen at årets tariffoppgjør må bli et moderat oppgjør. Både hensynet til konkurranseevnen overfor utlandet og også hensynet til kommunesektorens vanskelige økonomiske situasjon har vært avgjørende i denne sammenheng. Kommunene ønsker ikke at de ansatte skal bli en annenrangs

arbeidstakergruppe i forhold til ansatte i den private sektor. På den annen side må ikke kommunesektorens lønnsutvikling virke som et press på de konkurranseutsatte næringer og bidra til svekkelse av konkurransevnen og økt arbeidsledighet.

I Statsbudsjettet for 1984 ble det satt et tak på 5 prosent for lønnsvekst som blir dekket gjennom overføringer. Under meklingen ga Regjeringen forsikringer om at dette taket vil bli øket til 5,9 prosent som tilsvarer rammen for LO-N.A.F.-oppgjøret.

Kommunenes vanskelige økonomiske situasjon tilsier i seg selv en lav lønnsvekst. Det er derfor nødvendig for kommunesektoren å holde seg innenfor en lønnsvekst som følges opp gjennom de statlige overføringer.

Kommuneoppgjøret er også avhengig av oppgjøret i Staten. Som kjent har organisasjonene der ikke kunnet anbefale noe meklingsforslag. Det siste tilbud i staten hadde imidlertid en økonomisk ramme på ca. 5,9 prosent.

Kommuneoppgjøret angår som nevnt 3 forhandlingsavslutninger. YF og SAK har allerede anbefalt en økonomisk ramme på 5,9 prosent. Likhetsbetraktninger innen kommunesektoren tilsier at man også i oppgjøret med Norsk Kommuneforbund m.fl. anvender en ramme på 5,9 prosent.

Den økonomiske ramme i Riksmeklingsmannens forslag er beregnet til 5,9 prosent. Rammen fremkommer slik:

Overheng	3,0 %
Lønnsglidning	0,3 %
Stigeendring	0,1 %
Generelt tillegg	<u>2,5 %</u>
Årsvekst fra 1983 til 1984	<u>5,9 %</u>

Lønnsglidningen for 1984 bygger på foregående periodes

lønnsglidning, som ifølge PAI-registerets data lå på 0,5 prosent. Ca. 0,1 prosent av fjorårets glidning skyldes beregningsmetoden. Denne er endret i overensstemmelse med states regnemetode for inneværende periode. Videre er det antatt at en tariffperiode uten lokale justeringer tenderer mot lavere glidning. Samme virkning vil en forverret økonomisk situasjon i kommunesektoren ha. Det synes derfor rimelig å anta at glidningen i inneværende periode vil utgjøre 0,3 prosent i en ramme på 5,9 prosent.

11. Lønnsregulativet

Det nye foreslåtte lønnsregulativ fremgår av meklingsforslagets side 10. Den nye lønnstabellen har fått en stigende prosentsats fra ltr. 7 til ltr. 17, 18 og 19. Deretter synker det prosentvise tillegget opp til ltr. 26. Fra ltr. 27 og oppover er det en flat prosent. Til sammenligning vises til det gamle lønnsregulativ.

Hovedinnretningen på regulativet var i realiteten gitt gjennom statens tilbud til organisasjonene under forhandlingene og senere under meklingen.

Mulighetene for noen vesentlige endringer i forhold til dette var meget små dersom man fortsatt skulle opprettholde samme lønnsregulativ i staten og kommunene og samtidig holde seg innenfor totalrammen på 5,9 prosent. Det som skjedde på regulativet etter bruddet i staten, var at meklingsmannen for kommunesektoren foreslo at tilleggene f.o.m. ltr. 7 t.o.m. ltr. 19 ble øket med 0,1 prosent i forhold til det forslag som staten hadde lagt frem.

Den gjennomsnittlige økning på lønnsregulativet pr. 1. mai 1984 utgjør 3,7 prosent.

I Staten og kommunene har man til nå hatt et felles

offentlig regulativ. For kommunesektoren er det av stor betydning at man fortsatt får det.

For det første må regulativet innen kommunesektoren være likt. Da YF og SAK allerede har vedtatt et regulativ som er identisk med regulativet som tilbys Norsk Kommuneforbund m.fl., er det ikke rom for endringer i det foreslåtte regulativ.

Regulativet i stat og kommune bør imidlertid også fortsatt være likt. Det gir oversikt over forholdene i de to sektorer. Den offentlige sektor henger også på mange måter sammen. Det er ofte statskontorer og kommunekontorer vegg i vegg. Det er også stort sett likhet i opprykksstiger og lønns plasseringer. Arbeidstakersammensetningen i statssektoren og kommunesektoren er noe forskjellig. Dette kan skape interessekolli sjoner. Ved justeringsforhandlinger og særbestemmelser kan man imidlertid ta hensyn til den enkelte sektors behov. Det er for øvrig ikke noe nytt at overhenget i stat og kommune er forskjellig, så dette er i seg selv ikke noen grunn til at man skal ha forskjellig regulativ.

Det har fra tid til annen kommet signaler om at staten ønsker et annet regulativ enn kommunesektoren. Da kommunesektoren anser dette som meget uheldig, har det for Sentralforbundet ved dette oppgjør vært meget viktig at man følger statens tilbud når det gjelder regulativet. Det er derfor å håpe at Rikslønnsnemnda ikke fraviker det foreslåtte regulativ verken for statssektoren eller Norsk Kommuneforbund m.fl.

Regulativet må ikke vurderes isolert, men ses i sammenheng med andre faktorer, blant annet lavtlønnstillegg og klausul om kompensasjon for mindrelønnsutvikling.

Som et ledd i lavtlønnsprofilen gis arbeidstakere med minst 16 års lønnsansiennitet i stilling direkte plassert i lønnstrinn 14 eller på lønnsstigen med topplønn i lønnstrinn 14, opprykk til lønnstrinn 15 fra 1. oktober 1984.

Ifølge PAI-registeret vil ca. 40.000 arbeidstakere bli berørt av opprykket 14-15. En stor andel av disse er organisert i Norsk Kommuneforbund m.fl.

13. Forhandlinger om eventuell mindrelønnsutvikling

Meklingsforslaget inneholder en klausul som tar sikte på å gi kommunesektoren kompensasjon for eventuell mindrelønnsutvikling i forhold til LO-N.A.F.-området i perioden 1.5.84 til 1.1.85.

14. Diverse andre forhold i meklingsforslaget

Meklingsforslaget inneholder også bestemmelser om en rekke andre forhold, men disse anses ikke å ha hatt nevneverdig betydning for bruddet. Når det gjelder detaljene, vises derfor til teksten i meklingsforslaget.

For oversiktens skyld nevnes hovedpunktene:

- Regulering 2. avtaleår
- Justeringer
- Overtidsgodtgjøringer m.v.
- Deltidsstillinger o.l.
- Akkordarbeid
- Boligfradrag, kostfradragssatser, brenselsfradragssatser
- Regulering av løpende pensjoner
- Diverse utvalg

- Endringer i Hovedoverenskomstens fellesbestemmelser.
Med få unntak er dette redaksjonelle endringer.

15. Utvikling av disponibel lønn på de forskjellige nivåer

Det foreslåtte regulativ vil i forhold til det gamle regulativ gi en tilnærmet lik prosentvis utvikling på alle lønnstrinn når det tas hensyn til skattelette. Dette er i tråd med de forutsetninger man hadde for oppgjøret. Tabeller for ektepar med 2 barn og for enslige er fremlagt.

Innenfor en prisstigningsramme på 6,5 prosent fra 1983 til 1984 vil kjøpekraften tilnærmet være opprettholdt for kommunesektorens ansatte. Opprykk fra ltr. 14 til ltr. 15 vil gi kjøpekraftsforbedring for store grupper.

Det har vært nevnt at man ved dette oppgjøret måtte gi de lavtlønte en kompensasjon for det disse tapte i forhold til andre grupper ved justeringsoppgjøret pr. 1.8.83. Til dette er å bemerke at de lavtlønte på kommunesektoren i tidsrommet 1976 til 1982 hadde en meget gunstig reallønnsutvikling i forhold til tilsvarende grupper i staten og det private. Det motsatte var tilfelle med andre grupper på kommunesektoren. De hadde blitt markert akterutseilt. Justeringsoppgjøret høsten 1983 rettet opp noen av disse skjevheter. Hvis man nå gir de lavtlønte en kompensasjon på grunn av justeringsoppgjøret, vil man igjen skape skjevheter i forhold til andre grupper i samfunnet både i og utenfor kommunesektoren. Når det gjelder nærmere opplysninger om justeringsoppgjøret 1983, vises til C-rundskriv nr. 1/1983 F.

Ved sammenligningen med andre sektorer har lavtlønnsgruppene på kommunesektoren gjennomgående ligget godt an med hensyn til lønnsutvikling. Norsk Kommuneforbund m.fl. har mange medlemmer i denne gruppen.

Det er reist krav om kompensasjon for mindrelønnsutvikling i kommunesektoren i forhold til privat sektor i perioden 1982-1983.

"Mindrelønnsutvikling" er ikke et entydig definert begrep. Det er avhengig av hvilke grupper og hvilke perioder som sammenliknes. Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene har i rapport nr. 1, 1984 beregnet årslønnsveksten for noen grupper over ti-årsperioden 1973-83. En ser av denne oppstillingen at industriarbeidere i LO-N.A.F.-området (som det har vært vanlig å relatere kommuneoppgjørene til) har hatt en lønnsutvikling på 175,0 prosent over perioden 1973-83, mens kommuneansatte har hatt en utvikling på 177,4 prosent over samme periode.

Det kan bare påvises svakest lønnsutvikling i kommunesektoren i årene 1973-74, 1974-75 og 1982-83. I den siste perioden har veksten i industriarbeiderlønnen vært 8,3 prosent, mens den har vært 7,9 prosent i kommunesektoren. I perioden 1981-82 var veksten i kommunesektoren 12,1 prosent, mens industriarbeiderlønnen økte med 10,5 prosent. Det skulle etter vår mening vise at det er lite relevant å kreve kompensasjon for mindrelønnsutvikling i årene 1982-83 isolert sett.

16. Merknader til enkelte punkter som motparten har tatt opp

Maksimalt 10 års opptjeningstid

Norsk Kommuneforbund m.fl. hevder at endringen koster 56,7 mill., dvs. 0,3 prosent på årsbasis. Sentralforbundet har kostnadsberegnet endring av 4 stiger. Ifølge fremlagte beregninger koster dette 132 mill. kroner. I tillegg kommer kostnader ved å endre andre stiger. Kravet må avvises.

Fellesbestemmelsenes § 10 og § 11

Bestemmelsen om etterlønn er bedre enn tilsvarende bestemmelse i staten. Kommunene gir inntil 3 G i erstatning ved dødsfall. Staten gir 1,5 månedslønn.

Yrkesskadeerstatningen er ved meklingsforslaget økt fra 10 G til 15 G slik at toppnivået nå blir det samme i stat og kommune. Den kommunale bestemmelse dekker ikke yrkessykdommer, men dekker imidlertid alle invaliditetsstørrelser, mens statens bestemmelse bare dekker invaliditet over 50 prosent.

De aller fleste kommuner har forsikringsordninger. Det er imidlertid noen kommuner og spesielt fylkeskommuner som i likhet med staten har ønsket å være selvassurandører. Den nåværende ordning kan skape skattemessige og praktiske problemer, men det er også betenkeligheter med å innføre tvungen forsikring.

Det er behov for å få utredet spørsmålet før man eventuelt foretar en endring. Det er det meklingsforslaget legger opp til.

Arbeidstid

Det vises til meklingsforslagets punkt VIII 5.

Røntgenferie

Røntgenpersonalet hadde tidligere en forskriftsfestet rett til 6 ukers ferie. Dette bortfalt i 1978. Senere ble ordningen prolongert for et år om gangen. I 1982 ble det inngått protokoll mellom Sentralforbundet og en rekke organisasjoner om en overgangsordning. Denne

gikk ut på at de som hadde hatt en ordning med 6 ukers ferie inntil 1/5-82, skulle beholde denne som en personlig ordning hos samme arbeidsgiver. Nyansatte etter 1/5-82 skulle få ferie etter ferieloven. Avtalen ble vedtatt av bl.a. Norsk Kommuneforbund, mens Norsk Hjelpepleierforbund og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund sa nei til avtalen. Bare 4 fylkeskommuner har vedtatt avtalen, mens 4 fylkeskommuner har forkastet den. Øvrige fylkeskommuner har forlenget tidligere ordning til 1/5-84. Det har i Møre og Romsdal vært en rettssak om overgangsavtalen. Ifølge dommen som er fremlagt, plikter fylkeskommunen ikke å gjennomføre 6 ukers ferie for røntgenpersonalet. Sentralforbundet fastholder i utgangspunktet den protokoll som er inngått, men på grunn av motstanden fra flere fylkeskommuner, forannevnte dom og det forhold at flere organisasjoner ikke har vedtatt, ønsker man ikke å ta denne inn i Hovedoverenskomsten.

Egenmelding

Bakgrunnen for at Fellesbestemmelsenes § 8.23.1 ønskes endret er at folketrygdlovens regler om bruk av egenmelding er endret. Ifølge folketrygdloven kan det nå gis egenmelding i 3 kalenderdager mot tidligere 3 fraværsdager (virkedager). Loven er deklarasjonsmessig (fraværsdager gjelder derfor inntil annet er avtalt. YF og SAK har gått inn for at tariffavtalen endres slik at det blir samsvar med loven. Tilsvarende er foreslått på statssektoren av det fellesbestemmellesutvalget som var nedsatt der. Sentralforbundet fastholder derfor Riksmeklingsmannens forslag om bruk av kalenderdager.

Krav vedrørende vaktordninger for brannmenn

Arbeidstidsutvalget bør utrede spørsmålet.

Pensjonsgrunnlaget

Det kreves her at løpende pensjoner skal reguleres med rammen for Rikslønnsnemndas kjennelse. Med andre ord ikke bare med regulativets prosentsetsats. Det vises til meklingsforslagets punkt XVI. Det fremgår av dette at partene ikke har fått gjennomslag for dette prinsipp hos Sosialdepartementet. Sentralforbundet vil arbeide videre med saken. Forbundsstyret anmodes å følge opp saken snarest ved en henvendelse til Regjeringen om at organisasjonene blir representert i utvalget som vil bli oppnevnt av staten. Sentralforbundet har for øvrig ikke noe imot at Rikslønnsnemnda tar kontakt med Sosialdepartementet i anledning saken.

17. Virkningstidspunktet for ny tariffavtale

I tråd med vanlig praksis i slike saker må virkningstidspunktet for tariffavtalen med Norsk Kommuneforbund m.fl. settes til den dag da arbeidet ble gjenopptatt etter streiken. Dette var onsdag 30. mai 1984. Dette tidspunkt må gjøres gjeldende for alle medlemmer av Norsk Kommuneforbund m.fl. Når det gjelder tidligere praksis om virkningstidspunktet, vises til Rikslønnsnemndas kjennelse av 24. juni 1980 i sak nr. 1/1980.

Når det gjelder overtidsberegning, er Sentralforbundet kjent med at det foreligger en viss praksis for at virkningstidspunktet på grunn av praktiske problemer settes til tidspunktet for avsigelse av Rikslønnsnemndas kjennelse. Sentralforbundet ønsker ikke å medvirke til endring av praksis på dette området, og nedlegger derfor påstand om at virkningstidspunktet med hensyn til overtidsberegning fastsettes i samsvar med tidligere praksis.

18. Avslutningsmerknader

Meklingsforslaget som ble anbefalt av Styret i Norske Kommuners Sentralforbund og av YF og SAK er pr. 20. juli vedtatt av 270 kommuner, 14 fylkeskommuner og 11 interkommunale El-verk.

Kun én kommune har forkastet meklingsforslaget.

Folrslaget er dessuten vedtatt av samtlige organisasjoner i SAK herunder:

Den norske Tannlegeforening
Norges Ingeniørorganisasjon
Norsk Fysiokjemikerforbund
Norske Sivilingeniørers Forening
Den norske Veterinærforening
Arkitektenes Fagforbund
Norsk Psykologforening
Norges Juristforbund
Norsk Landbruksakademikerforbund
Den norske Lægeforening
Yngre Lægers Forening

og samtlige organisasjoner i YF herunder:

Norsk Hjelpepleierforbund
Kommunale Funksjonærers Landsforbund
Norske Fysioterapeuters Forbund
Embetskontorfunksjonærenes Landsforbund
Norsk Rutebilarbeiderforbund
Landsforbundet for universitets-, høgskole- og forskningspersonale.

En vil i denne forbindelse nevne at i KFL stemte 89 % av medlemmene for meklingsforslaget, mens bare 11 % stemte mot.

Mellom de enkelte kommuner/fylkeskommuner og organisasjoner som har vedtatt meklingsforslaget, er det allerede inngått ny bindende tariffavtale. Innen Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, vil de fleste kommuner/ fylkeskommuner og organisasjoner innen YF og SAK således ha inngått ny tariffavtale basert på Riksmeklingsmannens meklingsforslag.

Den økonomiske ramme som er lagt til grunn i oppgjøret med YF og SAK, er like stor som den som er lagt til grunn i de øvrige sektorer. Som en naturlig konsekvens av dette har Riksmeklingsmannen foreslått tilsvarende oppgjør også for Norsk Kommuneforbund m.fl. Etter Sentralforbundets syn er det heller ikke økonomisk grunnlag for å gi Norsk Kommuneforbund m.fl. bedre vilkår enn øvrige grupper. Meklingsforslaget bør derfor legges til grunn uendret også i nærværende tvist.

RIKSLØNNSNEMNDAS BEMERKNINGER

DEN ØKONOMISKE SITUASJONEN

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim skal bemerke:

Når det gjelder den økonomiske bakgrunn for oppgjøret vises til partenes redegjørelser og til opplysninger som er gitt i offentlige dokumenter, i første rekke Revidert Nasjonalbudsjett 1984 (St. meld. nr. 88 (1983-84)) og Rapport nr. 1, 1984 fra Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (NOU 84:14). Videre henvises det til økonomiske oversikter som senere er publisert av bl.a. Den norske Bankforening, Norges Bank, Norges Industriforbund og Statistisk Sentralbyrå.

Internasjonal økonomi

Som fremholdt i Revidert nasjonalbudsjett 1984 er internasjonal økonomi for tiden inne i en klar konjunkturoppgang. Økningen i OECD-landenes bruttonasjonalprodukt (BNP) ser ut til å bli 4 1/4 pst. i 1984. På grunn av svakere vekst i våre viktigste europeiske markedsland enn i Nord-Amerika og Japan, er BNP-økningen hos våre handelspartnere beregnet til 3 pst. Det knytter seg større usikkerhet til utviklingen i 1985, men produksjonsveksten for våre handelspartnere er anslått til omkring 2 1/2 pst. neste år. Som følge av det gunstigere økonomiske utviklingsbildet har OECD anslått markedsveksten for norsk eksport av industrivarer til 7 pst. i 1984 og 6 pst. i 1985.

Det økonomiske oppsvinget har redusert arbeidsløsheten i Nord-Amerika og etter hvert også i Vest-Tyskland og Storbritannia. Fortsatt økning i blant annet Italia og Frankrike bidrar til at samlet ledighet i OECD-landene likevel vil holde seg på nåværende høye nivå ut 1985. Konsumprisstigningen hos våre handelspartnere var avtagende gjennom

1983, men stigningstakten ventes å stabilisere seg omkring 5 pst. i 1984 og 1985.

De fleste prognoser indikerer at årlig BNP-økning for OECD-området og våre viktigste markedsland neppe vil overstige 3 pst. for perioden 1986-89 sett under ett. I samsvar med dette ventes markedsveksten for tradisjonelle eksportvarer å holde seg omkring 5 pst. i tilsvarende periode.

Norsk økonomi

Et moderat, eksportledet oppsving har preget norsk økonomi siden midten av 1983. Mye tyder på at oppgangstendensene vil fortsette gjennom 1984, men i hovedsak begrenset til utekonkurrerende og de deler av hjemmekonkurrerende næringer som har bedret sin relative konkurranseposisjon. For øvrige hjemmekonkurrerende og skjermede næringer er ikke utsiktene for inneværende år like gunstige.

I revidert nasjonalbudsjett 1984 forutsettes BNP å øke med 2,1 pst. i 1984 mot 3,2 pst. i fjor. Som følge av forverret bytteforhold overfor utlandet vil disponibel realinntekt for Norge øke noe mindre, eller 1 1/2 pst. i 1984 mot 2,2 pst. i 1983. Den kraftige økningen i netto vareeksport stod for hele vekstbidraget i 1983, men i år vil også innenlandsk etterspørsel vise merkbar stigning (2,4 pst.). Selv om vareimporten er i ferd med å ta seg opp, bidrar den kraftige eksportveksten for tradisjonelle varer så vel som for olje og gass til at driftsbalansen overfor utlandet vil vise enda høyere overskudd i 1984 enn året før.

Mens Industriforbundet gjennomgående opererer med noe lavere vekstanslag for 1984 enn i Revidert nasjonalbudsjett 1984, legger både Bankforeningen og Norges Bank en litt sterkere økning i produksjon og etterspørsel til grunn. Prognosene varierer en del institusjonene i mellom også med hensyn til pris- og kostnadsutviklingen i 1984. Finansde-

partementet og Norges Bank opererer med det laveste prognosealternativet, som innebærer en gjennomsnittlig stigning i konsumprisene på 6 1/2 pst. i 1984, eller 1 1/2 prosentpoeng høyere enn i våre markedsland.

Lønnskostnader pr. produsert enhet (LPE) i norsk industri økte med 3,9 pst. i 1983, mot knapt 1 pst. hos våre handelspartnere. Siden verdien av norske kroner falt med 4,8 pst. i forhold til et gjennomsnitt av valutakursene til våre viktigste markedsland, ble konkurranseevnen, målt som relative LPE, likevel forbedret med omlag 2 pst. fra 1982 til 1983. LPE-økningen i våre markedsland er også i 1984 anslått til 1 pst. Under forutsetning av en gjennomsnittlig produktivitetsøkning på ca 3 pst., må gjennomsnittlig lønnsøkning i norsk industri begrenses til omlag 4 pst. i 1984 om konkurranseevnen, regnet i nasjonale valutaer, skal opprettholdes. En slik utvikling er ikke innen rekkevidde, og inntrykket av en underliggende tendens til årlig svekkelse i konkurranseevnen på 2-3 pst., regnet i nasjonale valutaer, synes derfor å være like rotfestet som før. Bare fortsatt kursfall for norske kroner kan bidra til at den faktiske forverringen i konkurranseevnen blir mindre enn dette. Basert på valutakursutviklingen hittil i år og hensyn tatt til endringen pr. 2. juli 1984 i beregningsmåten for den norske kursindeksen, vil verdien av norske kroner for 1984 under ett antakelig falle med omlag 2 pst. i forhold til gjennomsnittet av våre viktigste markedsland. Valutakursutviklingen fører således til at den reelle forverringen i konkurranseevnen trolig blir relativt beskjeden fra 1983 til 1984.

Det fremkommer av Revidert nasjonalbudsjett 1984 at sentrale mål for norsk økonomisk politikk er å redusere eller hindre ytterligere økning av arbeidsledigheten, og å holde pris- og kostnadsveksten på samme eller lavere nivå enn i våre markedsland. Selv om mer oppløftende tendenser nå gjør seg gjeldende, blir det i budsjettet understreket at for høyt kostnadsnivå, for lav inntjening og egenkapital i næringslivet og manglende omstillinger stadig representerer

hovedproblemerne i norsk økonomi. For å videreføre de positive utviklingstendensene legger myndighetene stor vekt på å dempe innenlandsk pris- og kostnadsstigning og å tilskynde endringer som stimulerer konkurranseutsatt næringsliv utenom oljesektoren. Til tross for at pris- og kostnadsstigningen er blitt merkbart dempet de siste årene, peker foreliggende prognoser i retning av at målene på dette området heller ikke i 1984 vil bli oppfylt.

Lønnsoppgjøret for 1984

I Nasjonalbudsjettet for 1984 uttalte Regjeringen at det var et hovedmål for pris- og inntektsutviklingen i 1984 å realisere fortsatt demping av prisstigningstakten og bedring av konkurranseevnen overfor Norges handelspartnere. På bakgrunn av de dagjeldende anslag for utviklingen hos våre handelspartnere ble det vist til at norsk industri ville tape konkurranseevne fra 1983 til 1984 målt ved lønnskostnader pr. produsert enhet, hvis lønnsveksten skulle overstige 5 pst.

Regjeringen uttalte i Nasjonalbudsjettet videre at den under inntektsoppgjørene for de statsansatte ville legge avgjørende vekt på at en kom frem til en forhandlingsløsning innenfor den ramme som forbedring av konkurranseevnen ville innebære. Regjeringen pekte videre på at en rekke grupper får sine inntekter helt eller delvis bestemt gjennom tilskudd og overføringer, noe som også gjelder kommunene. Regjeringen la derfor i sitt budsjettforslag for 1984 til grunn at veksten i overføringene fra staten til andre lønninger ikke skulle bidra til sterkere lønnsvekst enn 5 pst. Det ble også uttalt at Regjeringen ville innskjerpe kravene til lønnsutviklingen i bedrifter og bransjer som mottar offentlig støtte. Det ble bl.a. uttalt at en uheldig sterk lønnsutvikling kunne bidra til at søknader om offentlig støtte ville bli avslått.

Det kan bemerkes at tilsvarende inntektspolitiske retnings-

linjer fra de politiske myndigheters side har vært anvendt av myndighetene også i andre vesteuropeiske land. Slike retningslinjer kan utgjøre et viktig element i myndighetenes pris- og lønnspolitikk. I årets inntektsoppgjør fikk myndighetenes retningslinjer likevel ingen avgjørende betydning for den endelige utforming av de lønnsavtaler som er blitt inngått. Det kan ikke utelukkes at resultatet ville blitt annerledes om lønnsoppgjøret for den offentlige sektor denne gang var blitt avsluttet før oppgjøret i privat sektor.

Til tross for at lønnsoppgjørene i 1984 ble gjennomført som forbundsvise oppgjør, fikk oppgjørene et meget ensartet preg.

De tariffoppgjør som hittil er avsluttet etter mekling, er gjennomgående basert på en økonomisk ramme på 5,9 pst. Siden de tariffbestemte tilleggene ligger litt høyere enn i 1983, vil 5,9 pst. gjennomsnittlig lønnsvekst i 1984 nødvendigvis gjøre en sterk reduksjon i lønnsglidningen gjennom inneværende år. Ifølge Statistisk Sentralbyrå innebærer dette at lønnsglidningen fra 4. kvartal 1983 til 4. kvartal i 1984 bare må bli på om lag 4 pst.

Til sammenligning kan bemerkes at økningen i gjennomsnittlig timefortjeneste for menn og kvinner i industrien fra 1. kvartal 1983 til 1. kvartal 1984 var på 7,3 pst., hvorav omtrent 6 pst. kan tilskrives lønnsglidning. Det er usikkerhet knyttet til hva størrelsen på lønnsglidningen gjennom 1984 faktisk vil bli. De seneste økonomiske oversikter fra Statistisk Sentralbyrå, Norges Bank, Den norske Bankforening og Norges Industriforbund gir imidlertid alle uttrykk for at lønnsglidningen må forventes å bli høyere enn hva som er forenlig med den avtalte oppgjørssamme innen LO/N.A.F.-området. Prognosene fra disse institusjonene peker således i retning av at gjennomsnittlig lønnsøkning i industrien vil bli på minst 6,5 pst. i 1984.

LØNNSUTVIKLINGEN FOR KOMMUNALT ANSATTE I PERIODEN 1973-83
SAMMENLIGNET MED ANDRE GRUPPER.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim vil bemerke:

For vurderingen av de statsansattes lønnsituasjon vil det være naturlig å foreta en sammenligning med senere års lønnsutvikling i staten for industriarbeidere, og dessuten med enkelte funksjonærgrupper i den private sektor som i en viss utstrekning kan sies å utgjøre konkurrerende lønnstakergrupper. Med utgangspunkt i NOU 1984:14 ("Aukrustutvalget's" rapport) er det nedenfor foretatt en sammenligning av den prosentvise årslønnsveksten for ulike perioder frem til 1983 for industriarbeidere, bankansatte, funksjonærer i NAF-bedrifter og ansatte i kommune og stat.

Årslønnsvekst for utvalgte grupper for perioden 1973-83

	Industri- arbeidere	Bank		Funksjonærer i NAF-bedrifter		Kommune	Stat	
		I alt	Ledende	I alt	Ledende		I alt	Ledende
1973-83	175.0	191.7	156.7	189.7	156.2	177.4	163.7	120.3
1979-83	45.1	56.1	47.1	49.4	44.4	50.0	47.7	35.8
1981-83	19.7	22.9	18.7	22.0	20.1	21.0	20.8	16.2
1982-83	8.3	8.6	7.2	9.1	8.5	7.9	7.6	7.6

Av tabellen fremgår følgende hovedtrekk:

- I perioden 1973-83 har lønnsveksten for de kommuneansatte stort sett vært på linje med lønnsveksten for industriarbeidere og klart høyere enn for statsansatte. Av de grupper som her sammenlignes, har de statsansatte hatt den svakeste lønnsutvikling. Høyest lønnsvekst blant de utvalgte sektorer har en hatt innen bank, som utgjør en skjermet servicenæring. Funksjonærer i N.A.F.-bedrifter - som omfatter både skjermede og konkurranseutsatte be-

drifter - har hatt en nesten like sterk lønnsvekst som bankansatte.

- Etter at pris- og inntektsstoppen i 1978-79 ble opphevd, har de kommuneansatte totalt sett hatt en klart sterkere lønnsvekst enn både industri- og statsansatte. Utviklingen for de kommuneansatte har i perioden 1979-83 vært på linje med lønnsutviklingen for funksjonærer i N.A.F.-bedrifter, men svakere enn for bankansatte.
- I to-årsperioden 1981-83 har lønnsveksten for kommuneansatte vært på linje med utviklingen for statsansatte og noe høyere enn for industriarbeidere, men lavere enn for bankansatte og funksjonærer i N.A.F.-bedrifter.
- Fra 1982 til 1983 har lønnsutviklingen både i stat og kommune vært svakere enn i industrien, som igjen var lavere enn i bank og for funksjonærer i N.A.F.-bedrifter.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til at det i rapporten fra "Aukrustutvalget" også er inntatt beregninger over utviklingen i disponibel realinntekt i de senere år for utvalgte grupper. Ved siden av den nominelle lønnsvekst påvirkes utviklingen av disponibel realinntekt også av prisstigningens størrelse og av endringer i skatter og offentlige overføringer. Det innebærer at disponibel realinntekt fra år til år kan utvikle seg noe forskjellig for enkelte grupper sammenlignet med utviklingen av nominallønnen. Således har skattelettelse som er gjennomført, bidratt til å gi de høyere lønnsjikt en gunstigere utvikling i disponibel realinntekt i 1982-83 enn grupper på lavere og midlere lønnsjikt. Sett over flere år blir imidlertid variasjonene mellom inntektsgruppene mindre.

Medlemmene Oxholm og Iveter med tilslutning av Andreassen og Nielsen tar foranstående (s. 40-46) til etterretning.

ØKONOMISK RAMME FOR OPPGJØRET M.V.

Partenes påstander hva angår oppgjørssammen m.v.

Norske Kommuners Sentralforbund (NKS) har i sitt prosessskrift nedlagt påstand om at Riksmeklingsmannens forslag av 25. mai 1984 blir lagt til grunn for oppgjøret med Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. Den økonomiske ramme i Riksmeklingsmannens forslag er beregnet til 5,9 % og fremkommer som følger:

Overheng fra 1983	3,0 %
Lønnsglidning	0,3 %
Stigeendring	0,1 %
Generelt tillegg	<u>2,5 %</u>
	<u>5,9 %</u>

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim bemerker i denne forbindelse at det i Riksmeklingsmannens forslag er innbygd enkelte mindre endringer i fellesbestemmelsene som partene er enige om. Kostnadene ved disse endringene er for 1984 antatt å være relativt små og er holdt utenfor i ovenstående oppstilling. Størrelsen av lønnsglidningen og kostnadene ved regulativendringer og stigeendringer synes forøvrig totalt sett forsiktig anslått.

Riksmeklingsmannens forslag inneholder videre en bestemmelse om forhandlinger vedrørende eventuell mindrelønnsutvikling i 1984 i forhold til LO/N.A.F.-området. Den foreslåtte bestemmelse lyder som følger:

"Dersom det i tidsrommet 1. mai 1984 - 1. januar 1985 i den kommunale sektor har funnet sted en mindrelønnsutvikling i forhold til lønnsutviklingen i LO/N.A.F.-området, kan organisasjonene kreve opp-tatt forhandlinger med tanke på kompensasjon for denne mindrelønnsutvikling. Forhandlingene skal være sluttført før tariffrevisjonen pr. 1. mai 1985."

I sitt prosessskrift gir Norske Kommuners Sentralforbund uttrykk for at det for arbeidsgiversiden har vært en forut-

setning at årets tariffoppgjør må bli et moderat oppgjør. Både hensynet til konkurranseevnen overfor utlandet og hensynet til kommunesektorens vanskelige økonomiske situasjon anføres som avgjørende i denne sammenheng. Det uttales videre at kommunene ikke ønsker at de ansatte skal bli en annenrangs arbeidstakergruppe i forhold til ansatte i den private sektor. På den annen side fremholdes at kommunesektorens lønnsutvikling ikke må virke som et press på de konkurranseutsatte næringer og bidra til svekkelse av konkurranseevnen og økt ledighet.

NKS uttaler videre bl.a. at lavtlønsgruppene sine interesser er ivaretatt ikke bare gjennom utformingen av lønnsregulativet, men også ved opprykk av topplønn fra lønnstrinn 14 til 15. Forslaget gir også en sikring av lønnsnivået for de kommuneansatte gjennom klausulen om forhandlinger om eventuell mindrelønnsutvikling i forhold til LO/N.A.F.-området.

NKS viser dessuten til at Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene (SAK) har anbefalt et lønnsregulativ som er identisk med det som tilbys Kommuneforbundet m.fl., og fremholder at det derfor ikke er rom for endringer i det foreslåtte regulativ. NKS uttaler også at regulativet i stat og kommune bør være likt, da det gir oversikt over forholdene i de to sektorer.

Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. har på sin side nedlagt påstand som ut over Riksmeklingsmannens forslag innebærer krav om et høyere generelt tillegg - på årsbasis anslått til 3,4 %, krav om at ingen lønnsstige i det kommunale stillingsregulativ skal ha lengre enn 10 års opptjeningsstid (anslått å koste 0,08 - 0,2 % avhengig av virkningstidspunkt) og krav om forskjellige endringer i overenskomst- og fellesbestemmelsene vedrørende bl.a. etterlønn, yrkesskadeerstatning, arbeidstid og såkalt røntgenferie. Den samlede økonomiske ramme for kravene fra

Forhandlingssammenslutningen er ikke eksakt beregnet.

I sin påstand har Forhandlingssammenslutningen videre fremmet et avvikende krav i forhold til Riksmeklingsmannens forslag når det gjelder bestemmelsen om forhandlinger vedrørende eventuell mindrelønnsutvikling. Forhandlingssammenslutningen krever at en slik bestemmelse får følgende ordlyd:

"Dersom det i tidsrommet fra 3. kvartal 1983 t.o.m. 3. kvartal 1984 i den kommunale sektor har funnet sted en mindrelønnsutvikling i forhold til lønnsutviklingen for industriarbeidere og funksjonærer i N.A.F.-området, kan organisasjonene kreve opptatt forhandlinger med sikte på en kompensasjon for denne mindrelønnsutvikling. Forhandlingene skal være sluttført før tariffrevisjonen pr. 1. mai 1985. En eventuell kompensasjon gis med virkning fra 01.01.1985."

Forhandlingssammenslutningen anfører at hovedkravet ved oppgjøret har vært å opprettholde kjøpekraften på 1983nivå. Det anføres at regulativet derfor må innrettes slik at det blir gitt høyest tillegg på de lavere og midlere sjikt. Det anføres videre at kravene fra Forhandlingssammenslutningen har vært basert på at de kommunalt ansatte måtte få kompensasjon for den mindrelønnsutvikling som har skjedd i kommunesektoren i forhold til den private sektor. Det hevdes videre at forskjellen i lønssystemer og tidspunkt-forskyvninger gjør at det ikke er riktig å anvende de samme rammebetraktninger for opprettholdelse av kjøpekraft i den kommunale sektor som i den private, da det offentlige regulativ og det kommunale stillingsregulativ er et fastlønnssystem. Det anføres også at kommunale arbeidstakere - med unntak av laveste stillingskategori - har betydelig lavere årsinntekt enn tilsvarende stillinger i den private sektor.

For øvrig vises til partenes anførsler gjengitt foran.

Nemndas merknader

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim vil generelt bemerke:

Som ledd i arbeidet med å øke den økonomiske vekst og trygge sysselsettingen, har Regjeringen i Revidert Nasjonalbudsjett bl.a. gitt uttrykk for at det er nødvendig med en klar avdempning av pris- og kostnadsveksten med sikte på å styrke konkurranseevnen overfor utlandet. For å oppnå dette vil det være viktig at en får en moderat lønnsvekst i hele økonomien og ikke bare i de mest konkurranseutsatte næringer.

Disse medlemmer finner at hensynet til landets konkurranseevne nødvendigvis vil måtte tillegges vesentlig vekt ved vurderingen av den økonomiske ramme for inntektsoppgjørene. Selv om også andre faktorer enn lønnsnivå er av betydning for konkurranseevnen, er det neppe tvilsomt at lønnskostnadene er av meget stor betydning i denne sammenheng. Det vil derfor være viktig at lønnsveksten i samfunnet ikke blir sterkere enn at grunnlaget for å opprettholde et tilstrekkelig konkurransedyktig næringsliv kan bevares, hensyn også tatt til den rolle oljevirkomheten spiller i norsk økonomi. Ved siden av lønnsutviklingen i de konkurranseutsatte næringer, er også utviklingen i de skjermede næringer, herunder den offentlige sektor, viktig, da lønnsutviklingen i disse får betydning for prisnivået for vareinnsats i de konkurranseutsatte næringer samtidig som sterke lønnsøkninger i de skjermede næringer vil kunne få smitteeffekter direkte over på lønnsnivået i de konkurranseutsatte næringer. Blir lønnsutviklingen for sterk, vil dette kunne bidra til å svekke konkurranseevnen så mye at produksjon og sysselsetting i de konkurranseutsatte næringer kan bli redusert.

Nemndas medlemmer Philipson, Lindholt og Solheim vil vise til at Rikslønnsnemnda ved siden av lønnsoppgjøret for kommunesektoren, også har til behandling lønnsoppgjøret i

staten.

Stats- og kommunesektoren baserer seg i dag på det samme lønnsregulativ. Nemnda er likevel ikke bundet til å legge til grunn at lønnsregulativet for stat og kommuner skal være likt. Siden det er klare forskjeller til stede mellom stat og kommuner når det gjelder yrkessammensetning og virksomhetsområder, kan det tale for at det ikke i alle henseende er fordelaktig å operere med et felles regulativ med de bindinger som vil ligge i dette, selv om hensynet til oversiktlighet ved sammenligninger mellom stat og kommune for enkelte stillingskategoriers vedkommende kan gjøre det hensiktsmessig å gå ut fra et felles lønnsregulativ. Disse medlemmer finner imidlertid at hvorvidt en bør operere med separate regulativer for stat og kommuner, bør avgjøres etter mer inngående vurderinger og drøftinger av fordeler og ulemper mellom de berørte parter, og at det ikke vil være forsvarlig for nemnda i den foreliggende situasjon å vedta forskjellige regulativer for de to sektorer. Disse medlemmer finner i denne forbindelse også å legge vekt på at den endring som staten har foretatt på regulativet i det tilbud som er fremsatt for Rikslønnsnemnda i vesentlig grad synes å være begrunnet i å etablere likhet i forhold til den lønnstabell som ble fremlagt av Riksmeglingsmannen i kommuneoppgjøret, og at det fra arbeidsgiversiden i kommuneoppgjøret er gitt uttrykk for at regulativet i stat og kommune fortsatt bør være likt.

Disse medlemmer har derfor funnet å ville legge til grunn for lønnsoppgjøret at det fortsatt skal være et felles lønnsregulativ for stat og kommuner.

Disse medlemmer finner det videre etter omstendighetene riktig å legge til grunn samme reelle, økonomiske ramme for stats- og kommuneoppgjøret.

I sitt prosesskrift har Forhandlingssammenslutningen krevd kompensasjon for mindrelønnsutvikling som har funnet sted i forhold til utviklingen i privat sektor i 1983. Sammen-

holdt med utviklingen for industriarbeidere og funksjonærer i N.A.F.-bedrifter er denne mindrelønnsutvikling beregnet til 0,9 %.

Disse medlemmer viser til at det av foranstående tabell over de senere års lønnsutvikling fremgår at de kommuneansatte, når en ser bort fra mindre variasjoner fra år til år, i de siste 10-12 år gjennomgående har hatt en lønnsvekst som har vært parallell med utviklingen for industriarbeidere og høyere enn for statsansatte, men lavere enn for funksjonærgrupper i privat sektor. Siden 1979 har lønnsveksten for de kommuneansatte vært på linje med utviklingen for funksjonærer i N.A.F.-bedrifter, og noe høyere enn for industriarbeidere. På denne bakgrunn finner disse medlemmer ikke grunn til å gi en spesiell kompensasjon for at lønnsveksten for 1982-83 isolert sett har vært noe lavere enn innen LO/N.A.F.-området.

Som foran nevnt, er det i Riksmeklingsmannens skisse for kommunesektoren foreslått at det skal kunne opptas forhandlinger mellom partene om kompensasjon for eventuell mindrelønnsutvikling i forhold til LO/N.A.F.-området i perioden 01.05.84 - 01.01.85, og dette forslag er inntatt i påstanden fra arbeidsgiversiden, men arbeidstakerorganisasjonene har fremmet et alternativt forslag om kompensasjon for eventuell mindrelønnsutvikling.

I oppgjøret for de statsansatt har alle arbeidstakerorganisasjoner overfor Rikslønnsnemnda framsatt krav om en ordning med lønnsutviklingsgaranti som skal sikre de statsansatte mot en mindrelønnsutvikling i forhold til utviklingen i industrien. Utformingen av kravet om garantiordning varierer noe mellom organisasjonene. I statens påstand er det ikke fremsatt tilbud om noen lønnsutviklingsgaranti.

Det kan således konstateres at på den ene side synes arbeidsgiversiden i kommuneoppgjøret innforstått med å etablere en forhandlingsordning vedrørende kompensasjon for mindrelønnsutvikling, mens Staten har mottatt seg en slik

ordning. På den annen side foreligger det fra organisasjonene meget avvikende forslag på dette punkt. Riksmeglingsmannens forslag som arbeidsgiversiden i kommunesektoren har lagt til grunn, gir kun hjemmel for at forhandlinger om eventuell mindrelønnsutvikling kan opptas dersom den økonomiske ramme for LO/NAFområdet overskrides, og det er ikke knyttet noen streikerett til ordningen. Arbeidstakerorganisasjonene i kommunesektoren har fremmet et avvikende forslag om en slik forhandlingsordning, mens organisasjonene i staten har fremmet innbyrdes avvikende forslag om en ordning med helautomatisk lønnsutviklingsgaranti.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim vil legge til grunn at en ordning med automatisk lønnsutviklingsgaranti eller alternativt en forhandlingsordning vedrørende kompensasjon for mindrelønnsutvikling, vil måtte være felles for stats- og kommunesektoren, da en ellers vil legge til rette for en ulik lønnsvekst mellom de to sektorer som ikke synes velbegrunnet, og som også vil medføre at de to sektorer vil komme til å operere med forskjellige lønnsregulativer.

Det forhold at partene langt på vei har sammenfallende påstander om en forhandlingsordning, kan ikke binde Rikslønnsnemnda, hensett til at nemnda må finne frem til den helhetsløsning som anses riktig.

Disse medlemmer vil samtidig gi uttrykk for at en ordning med garanti mot mindrelønnsutvikling eller en alternativ forhandlingsordning fremstår som betenkelig, - og ganske særlig så i den foreliggende situasjon hvor det er en hovedoppgave i den økonomiske politikk å nå frem til en avdempning av pris- og kostnadsveksten. Selv om det kan være noe usikkert hva som ligger i den forhandlingsordning Riksmeglingsmannen har foreslått, finner disse medlemmer at det vil være uheldig at det etableres ordninger for den offentlige sektor som kan innebære at det oppstår indeksbindinger i ny form på et meget viktig område i økonomien. Dette vil kunne ha smitteeffekter over til andre deler av

arbeidsmarkedet og derved bidra til et forsterket lønnspress, som vil kunne føre til svekket konkurranseevne og gi grunnlag for en ny økning av inflasjonstakten. Disse medlemmer finner på denne bakgrunn ikke å kunne gå inn for innføring av en ordning med lønnsutviklingsgaranti eller en alternativ forhandlingsordning vedrørende kompensasjon for mindrelønnsutvikling hverken i statlig eller kommunal sektor.

Innen kommunesektoren har YF og SAK godtatt Riksmeklingsmannens forslag. For disse organisasjoner foreligger det således en tariffavtale som også inneholder bestemmelse om forhandlinger vedrørende kompensasjon for mindrelønnsutvikling. Som nevnt inneholder denne bestemmelsen kun en hjemmel for - under visse forutsetninger - å kreve opptatt forhandlinger om lønnskompensasjon, og disse medlemmer ser derfor ikke de allerede inngåtte tariffavtaler som noen avgjørende hindring for å unnlate å innta en slik bestemmelse i tariffavtalen mellom NKS og Forhandlingssammenslutningen.

Samtidig som disse medlemmer således finner å måtte avvise krav om lønnsgarantiordninger eller en alternativ forhandlingsordning, må bemerkes at når kravene er fremsatt, synes det i vesentlig grad å ha sin bakgrunn i at tilgjengelig statistikk for lønnsglidning i den private sektor synes å indikere at den avtalte ramme for lønnsvekst på 5,9% på flere områder vil bli klart overskredet, jfr. hva som foran er omtalt om dette. Flere institusjoner, herunder bl.a. Statistisk Sentralbyrå og Norges Bank, har som foran nevnt, i konjunkturoversikter som er fremlagt de siste måneder, anslått at gjennomsnittlig lønnsøkning i industrien vil bli på minst 6 1/2% i 1984. Dette er et forhold som Rikslønnsnemnda ikke kan se bort fra i sin behandling av oppgjøret for stats- og kommuneansatte. Som nevnt tidligere er de fleste lønnsoppgjør i privat sektor nå fastlagt. Det må således konstateres at det for årets inntektsoppgjør ikke vil kunne ligge noen vesentlig "retningsviserfunksjon" for andre oppgjørsområder i utfallet av oppgjøret for offentlig sektor.

Slik situasjonen ligger an, vil derfor nemnda måtte foreta en avveining som i rimelig grad både tar hensyn til ønsket om å bidra til fortsatt avtakende pris- og kostnadsstigning og til den faktiske lønnsutvikling innen andre sektorer. I denne sammenheng vil det måtte legges vekt på at en i kommunesektoren i hovedsak opererer med et fastlønnssystem, at begge parter i kommuneoppgjøret har foreslått en forhandlingsordning i sine påstander, at lønnsglidningen i privat sektor utgjør en vesentlig andel av lønnsveksten og at glidningen på dette felt ikke er blitt så mye avdempet som forutsatt i de avtaler som er blitt inngått. På bakgrunn av at de fleste og viktigste oppgjør i privat sektor er avsluttet, kan det synes tvilsomt om det vil ha noen varig positiv effekt for den fremtidige lønnsutvikling om årets inntektsoppgjør for offentlig ansatte blir holdt innenfor en ramme som gir vesentlig lavere lønnsvekst for denne gruppe arbeidstakere. Den viktigst avdempende effekt for fremtidige oppgjør vil etter disse medlemmers syn klart ligge i at man unngår lønnsgarantiordninger eller alternative forhandlingsordninger vedrørende kompensasjon for mindrelønnsutvikling.

Disse medlemmer har derfor etter en samlet vurdering av ovennevnte forhold kommet til at det vil være riktig i lys av den faktiske lønnsutvikling i 1984 i privat sektor, å legge til grunn en oppgjørssamme for stats- og kommunesektoren på om lag 6 1/4 pst. Under hensyntagen til de synspunkter som er fremmet fra arbeidstakerorganisasjonene - herunder også Forhandlingssammenslutningen - om innretningen av regulativendringene, har disse medlemmer kommet til at denne rammeøkningen skal gis med likt beløp, stort kr. 600,- på alle lønnstrinn.

I anledning bemerkningene om jobbsikkerhet i medlemmene Tveter og Nielsens dissens ønsker disse medlemmer å bemerke:

Når det gjelder graden av ansettelsestrygghet, varierer

forholdene på arbeidsmarkedet betydelig. Generelt har statsansatte en meget høy grad av trygghet mot å miste arbeidet sammenlignet med situasjonen i konkurranseutsatte næringer. De statlige arbeidsplasser skiller seg imidlertid hva dette angår neppe i vesentlig grad ut fra en del andre skjermede næringer, som f.eks. bank- og forsikringsvirksomhet.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen tar foranstående til etterretning, og viser til sine partsanførsler foran. Videre vises til etterfølgende bemerkninger under de enkelte punkter.

Nemndas medlem Nielsen kan ikke gi sin tilslutning til flertallets vurderinger og konklusjoner når det gjelder den økonomiske ramme for inntektsoppgjøret for de ansatte i kommunene.

Ved årets tariffrevisjon mellom LO og N.A.F. er partene i forhandlingsforslag mellom organisasjonene og i meklingsforslag under Riksmeklingsmannens ledelse kommet frem til tariffoppgjør som innebærer en lønnsvekst på 5,9 pst. i 1984 i forhold til 1983. Denne ramme er også lagt til grunn i de oppgjør som har funnet sted mellom andre organisasjoner. På denne bakgrunn kan det ikke godtas at de ansatte i kommunene skal gis et lønnsoppgjør som er ca. 0,3 pst. gunstigere enn i den private sektor. Det er på det rene at Norsk Kommuneforbunds krav om opprettholdelse av kjøpekraften i 1984 vil bli oppfylt eller endog svakt bedret ved å legge en økonomisk ramme på 5,9 pst. til grunn.

Det vises for øvrig til at Riksmeklingsmannens forslag allerede er vedtatt av 293 kommuner og 14 fylkeskommuner samt av Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene. Flertallets avgjørelse underkjenner Riksmeklingsmannens forslag samtidig som den griper inn i vedtatte tariffavtaler mellom nevnte tariffparter. For det fremtidige tariffarbeid vil kjennelsen kunne få uheldige konsekvenser.

I sitt tarifforslag for kommunene hadde Riksmeklingsmannen i tillegg til en økonomisk ramme på 5,9 pst. innarbeidet en bestemmelse som åpnet muligheter for lønnsforhandlinger innen 1. mai 1985 hvis det finner sted en mindrelønnsutvikling i kommunene i forhold til lønnsutviklingen i LO/N.A.F.-området i tidsrommet 1. mai 1984 - 1. januar 1985.

Dette medlem er enig med Rikslønnsnemndas flertall i at en tariffbestemmelse med dette innhold er lite ønskelig. Bestemmelsen bør derfor utgå. På den annen side kan det ikke ha til følge at den økonomiske ramme for oppgjøret skal være ca. 0,3 pst. høyere enn i de øvrige vedtatte tarifforslag i år.

Også i tariffavtalene for kommunene får man etter flertallets avgjørelse en reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår, dvs. 1985, hvoretter forhandlinger blant annet skal finne sted på grunnlag av lønnsutviklingen for 1. avtaleår. Som i tariffavtalene for den private sektor bør denne bestemmelse gi de ansatte i kommunene tilstrekkelige forhandlingsmuligheter.

Ved lønnsoppgjøret i 1983 var den økonomiske ramme for tariffavtalene mellom LO og N.A.F. 7,7 pst. Samme år var rammen for de kommuneansatte 7,5 pst. Forskjellen kan vel blant annet være et uttrykk for den jobbsikkerhet som de ansatte i offentlige stillinger har i motsetning til arbeidstakerne i den private sektor. At man ved dette oppgjør skal gå den motsatte vei og favorisere de offentlig ansatte med 0,3 pst., synes det ikke å være saklig grunnlag for.

At inntektsoppgjøret for den kommunale sektor først finner sted på det nåværende tidspunkt, kan ikke influere på de vurderinger som legges til grunn for oppgjøret. Rikslønnsnemnda må ved sin behandling av saken bygge på de økonomiske forutsetninger m.v. som for øvrig har vært utslagsgivende ved årets tariffrevisjon. I motsatt fall vil kjen-

nelsen kunne undergrave de tariffoppgjør som allerede er akseptert av partene. Det vil ikke bidra til stabilitet og ro på arbeidsplassene.

Flertallets avgjørelse kan føre til økt press på priser og lønninger. Dette innebærer en ytterligere forverring av industriens konkurranseevne, med de konsekvenser det får for sysselsettingen.

Nemndas medlem Tveter slutter seg til det resultat nemndas faste medlemmer er kommet frem til i den utstrekning dette er i samsvar med Riksmeklingsmannens forslag. Han slutter seg i det vesentlige til flertallets begrunnelse på disse punkter. Tveter slutter seg videre til de anførsler som Norsk Arbeidsgiverforenings representant har gjort gjeldende, men har egne anførsler i anledning Riksmeklingsmannens forhandlingsklausul. Tveter ønsker å anføre følgende:

Forhandlingsklausulen i Riksmeklingsmannens forslag er sålydende:

"Forhandlinger om evt. mindrelønnsutvikling:

Dersom det i tidsrommet 1. mai 1984 - 1. januar 1985 i den kommunale sektor har funnet sted en mindrelønnsutvikling i forhold til lønnsutviklingen i LO/N.A.F.-området, kan organisasjonene kreve opp-tatt forhandlinger med tanke på kompensasjon for denne mindrelønnsutvikling. Forhandlingene skal være sluttført før tariffrevisjonen pr. 1. mai 1985."

Klausulen gir arbeidstakerorganisasjonene en forhandlingsrett og et statistikkgrunnlag for eventuelle forhandlinger. Klausulen går ikke lengre enn det, og den anviser ikke noen dekningsgrad for eventuell mindrelønnsutvikling. Ved tidligere revisjoner på det offentlige område, og formodentlig også ved fremtidige revisjoner, vil spørsmålet om lønnsutviklingen i den private sektor stå sentralt. Oppfatningen i Norske Kommuners Sentralforbund har vært at oppgjøret i det offentlige bør avledes av oppgjøret i den konkurranseutsatte, private sektor.

Det har på den andre siden ikke vært noe mål på den kommunale arbeidsgiverside å få en lik dekningsgrad i den offentlige og i den private sektor. De offentlig ansatte har i det vesentlige sikre arbeidsplasser. Etter Sentralforbundets oppfatning skal de offentlig ansatte ikke være lønnsledende. Målsettingen bør være at den offentlige sektor har en rimelig balanse/avstand i forhold til den private sektor.

Forbundets syn har vært uendret under inneværende revisjon, og ville også bli gjort gjeldende ved forhandlinger med hjemmel i forhandlingsklausulen.

Når kommunene har akseptert en ramme på 5,9 pst. ved årets revisjon, har man bl.a. bygget på forannevnte refleksjoner, idet man har vært klar over at det har vært en del usikkerhet om beregningene for privat sektor. Dette ville ført til det tilsiktede resultat på arbeidsgiversiden. Skulle avstanden bli for stor, ville dette kunne rettes opp ved forhandlinger i h.h.t. forhandlingsklausulen og oppgjøret pr. 1.5.1985.

Riksmeklingsmannens forslag ville i det alt vesentlige avklare lønnsrammen for 1984. Lønnsrammen for 1985 ville på vanlig måte bli avledet at privat sektors ramme for 1985. Resultatet av eventuelle forhandlinger i h.h.t. forhandlingsklausulen villemåtte medtas som en post ved oppfyllingen av denne ramme.

Forhandlingene i 1985 ville kunne baseres på statistikk over utviklingen, mens Rikslønnsnemnda bygger på antakelser om en utvikling.

Av ovenstående fremgår at flertallet har feilvurdert Riksmeklingsmannens forhandlingsklausul. Nemnda har gått for langt når den utvider Riksmeklingsmannens ramme med ca. 0,3 pst. fra 1.5.1984 og pålegger kommunesektoren en utgift på tilsammen ca. 70 millioner kr. i ekstra lønnsutgifter i 1984.

I tilknytning til det som er anført om et felles offentlig regulativ, ønsker Tveter å understreke følgende tillegg til argumentasjonen i flertallets premisser:

Arbeidstakerne i staten og kommunene er offentlige arbeidstakere, og prinsippene for avlønning burde stort sett være de samme. For best mulig å unngå et spill fra arbeidstakerorganisasjonene og derved få en spiraleffekt med overslag fra statssektor til kommunesektoren og motsatt, bør det fortsatt være ett felles offentlig regulativ. Utviklingen bør gå i retning av et stadig bedre samarbeid mellom de to sektorer, gjerne med en felles arbeidsgiverforening som mål.

I anledning spørsmålet om kostnadene ønsker Tveter å anføre:

De økonomiske beregningene som er lagt til grunn, dekker det lønnsoppgjør som kommunesektorens forhandlere forestår. Statens arbeidsgiverside forhandler for de kommunale lærere. Det er nedlagt påstander i Rikslønnsnemnda for statsoppgjøret som tilsier spesielle kostnadskrevende ytelser til de kommunale lærere, ut over det generelle oppgjør. Merutgifter blir i den anledning påført både stat og kommuner. Dette er Statens ansvar. Det er viktig at det i beregningene i forbindelse med kjennelsen i Rikslønnsnemnda for statsoppgjøret kommer klart frem hvilke utgifter staten og kommunene påføres og hvorledes dette slår ut i statens ramme og i kommunesektorens totalramme.

FORHOLDET TIL ANDRE TARIFFAVTALER

I den kommunale sektor er det for tiden sysselsatt 350.000 arbeidstakere. Av disse er ca. 47.000 ansatt i kommunene Oslo, Bærum og Lørenskog, og får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i egne tariffavtaler direkte med de nevnte kommunene. Det vises her til Rikslønnsnemndas kjennelse for så vidt angår Oslo kommune m.fl.

I totalantallet er også med undervisningspersonale i grunnskole og i den videregående skole utgjørende 69.000 personer. Disse får sine lønns- og arbeidsforhold fastsatt i forhandlinger med Staten.

Av de resterende 233.882 arbeidstakere som får sine lønns- og arbeidsforhold fastsatt gjennom forhandlinger med Norske Kommuners Sentralforbund, er ca. 200.000 organisert i større eller mindre organisasjoner som hver for seg har tariffavtale med kommuner og fylkeskommuner.

I de sentrale tariffoppgjør forhandler Norske Kommuners Sentralforbund på vegne av kommuner/fylkeskommuner, mens følgende 3 forhandlingssammenslutninger forhandler på vegne av arbeidstakerorganisasjonene:

1. Norsk Kommuneforbund med flere, som omfatter ca. 70 prosent av de organiserte arbeidstakere.
2. Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF), som omfatter 42.000 medlemmer, ca. 20 prosent av de organiserte arbeidstakere.
3. Sammenslutningen av Akademikerforeninger i Kommunene (SAK), som representerer 18.000 medlemmer, altså i underkant av 10 prosent av de organiserte arbeidstakere.

YF og SAK, som representerer bortimot 60.000 arbeidstakere, har anbefalt Riksmeklingsmannens forslag. Det er på dette grunnlag allerede etablert tariffavtaler, og det krevdes av

Norske Kommuners Sentralforbund at dette må tillegges avgjørende vekt også i den tvist som foreligger for Rikslønnsnemnda. Fra Norsk Kommuneforbund m.fl. er anført at det passerte må antas i første rekke å skyldes en ren arbeidsulykke. Det protesteres mot at forholdet tillegges avgjørende vekt.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Oxholm med tilslutning av Andreassen skal bemerke:

Det forhold at det foreligger tariffavtaler for så vidt angår YF og SAKs medlemmer kan i seg selv ikke være avgjørende for den foreliggende tvist. Her kan for så vidt vises til det som foran er uttalt angående den etablerte forhandlingsordning vedrørende mindrelønnsutvikling i de inngåtte tariffavtaler.

OPPTJENINGSTID

Norsk Kommuneforbund m.fl. krever at ingen lønnstrinnsstige i det kommunale stillingsregulativet skal ha lengre enn 10 års opptjeningstid. Bakgrunnen for kravet er at en rekke stillingsgrupperinger har en opptjeningstid på 16, 14 og 12 år, og NKF m.fl. mener at dette er en for lang opptjenings- tid.

Norske Kommuners Sentralforbund har avvist kravet, bl.a. under henvisning til de økonomiske konsekvenser.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med til- slutning av Nielsen finner, bl.a. hensett til de økono- miske konsekvenser, ikke tilstrekkelig grunn til å etter- komme kravet.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen mener fort- satt at Rikslønnsnemnda bør ta konsekvensen av at en slik lang opptjeningstid er uheldig, og at det ved en bestemt virkningsdato vil bli ubetydelige økonomiske konsekvenser av nedsettelse av opptjeningstiden.

FORSIKRINGSORDNINGENE

Norsk Kommuneforbund m.fl.'s krav går ut på endringer i bestemmelsene i §§ 10 og 11.

§ 10. Lønn etter dødsfall - etterlønn

Etter den bestemmelse som hittil har gjeldt tilkommer ektefelle eller barn ved dødsfall for heltidsansatte arbeidstakere med minst 1 års sammenhengende tjeneste en ytelse på 3 G (når avdøde var under 51 år) og nedtrappet etter alder til 1,50 G. Det har også gjeldt en tilsvarende bestemmelse med reduserte ytelser for deltidsansatte. Endelig har en hatt en bestemmelse om begravellesbidrag på 1 1/2 månedslønn dersom avdøde ikke etterlater seg hustru eller barn.

Kravet går ut på følgende:

1. Samboer bringes inn som likeberettiget med ektefelle.
2. 3 G økes til 15 G.
3. Det etableres en forsikringsordning. Det skal forhandles om hvilket forsikringsselskap som skal benyttes.

Ytterligere er det krevet inntatt i tariffavtalen en ny bestemmelse som presiserer at ordinær lønn skal utbetales minst ut døds måneden. Sistnevnte oppgis fremsatt med henblikk på en avklaring og for å få etablert en ensartet praksis. Slik kravene er formulert, skulle de også innebære at ytelsene ved dødsfall skal utbetales uten at det skal gjelde noen nedre grense for ansettelsestidens lengde.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim skal bemerke:

Etter det som er opplyst, er de ytelser som utbetales til etterlatte i kommunene i henhold til hittil gjeldende bestemmelser, vesentlig bedre enn de som gjelder for ansatte

i Staten. For arbeidere i LO/N.A.F.-området er det ikke i tariffene inntatt noen generelle bestemmelser om ytelser til etterlatte, mens slike bestemmelser er inntatt i tariffene for funksjonærer. Bestemmelsene her går ut på at når en funksjonær som har vært ansatt i samme bedrift i minst 3 år avgår ved døden, skal bedriften utbetale ektefelle, uforsørgede barn eller andre personer som avdøde forsørget, et beløp som tilsvarer full lønn for to måneder. Det gjelder videre visse regler for fradrag dersom det er etablert pensjonsordninger eller gruppelivsforsikring m.v.

En likestilling mellom samboer og ektefelle ved de ytelser det her er tale om reiser spørsmål som etter disse medlemmers oppfatning ikke gjør det naturlig for Rikslønnsnemnda å etterkomme kravet slik det i dag foreligger. Spørsmålet forutsettes dog vurdert av det utvalg som skal nedsettes, jfr. nedenfor.

Disse medlemmer finner etter omstendighetene heller ikke tilstrekkelig grunn til å etterkomme kravet om at ytelsenes maksimumsgrense skal settes til 15 G i stedet for det som hittil har gjeldt, 3 G. I dag er 1 G = kr. 24.200 (fra 1. mai 1984). Norske Kommuners Sentralforbund har opplyst at en økning av etterlønn fra 3 G til 10 G koster 46,6 millioner kroner, mens en økning fra 3 G til 15 G koster 80 millioner kroner. Ytelsene ved dødsfall for kommuneansatte ligger som nevnt høyere enn det som gjelder for ansatte i Staten. Med utgangspunkt i de generelle tariffbestemmelser må det samme sies å gjelde i forhold til LO/N.A.F.-området. Hvor utbredt gruppelivsforsikringer er på det private området, har en ikke nærmere oversikt over bortsett fra det som gjelder for Sámvirke, jfr. det etterfølgende vedrørende § 11.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim konstaterer at etableringen av en forsikringsordning vil innebære klare skattemessige fordeler for de etterlatte, idet forsikringsytelser i sin helhet vil være fritatt for beskatning. Fra LOs representant i nemnda er det opplyst at 62 kommuner har

tegnet gruppelivsforsikring i Samvirke og at KLP har et betydelig antall kommuner forsikret. Ifølge Samvirke skal 209 kommuner ha ulykkesforsikring som også omfatter etterlønn. Det er fra Norske Kommuners Sentralforbund opplyst at det i første rekke er fylkeskommuner som står som selvassurandører. Disse har mange unge arbeidstakere med lav dødelighet. Dette har forsikringsselskapene hittil ikke villet ta hensyn til, slik at premiene har vært relativt høye i forhold til det man normalt får igjen.

Disse medlemmer finner det betenkelig, bl.a. av hensyn til kommunenes økonomi og selvbestemmelsesrett, å etablere et tariffmessig pålegg om at det skal etableres en forsikringsordning, dersom vedkommende kommune er interessert i å ta utbetalingene over eget regnskap. Disse medlemmer finner imidlertid å burde understreke at de skattemessige forhold må medføre at kommunene av hensyn til arbeidstakerne bør tilstrebe å etablere forsikringsordninger med mindre mer tungtveiende hensyn anses å tale mot dette.

Disse medlemmer finner ikke grunn til å innføre en bestemmelse om at valg av forsikringsselskap skal være gjenstand for forhandlinger.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim finner heller ikke tilstrekkelig grunn til å etterkomme de andre krav på endringer vedrørende § 10 som er fremsatt.

I Riksmeklingsmannens forslag inngår nedsettelsen av et partssammensatt utvalg som skal vurdere alternative ytelser til kommunale arbeidstakeres etterlatte. Utvalget skal også se på mulighetene av å erstatte "nåværende" bestemmelser om etterlønn med gruppelivsforsikring. Utvalget er forutsatt å avgi sin innstilling innen 1. januar 1985.

Norsk Kommuneforbund m.fl. har krevet inntatt en nærmere presisering i mandatet. Under nemndas drøftelser har Norsk Kommuneforbund m.fl.'s representant i tilknytning til dette anført at etter forbundets mening går kravet lenger enn til

"alternative ytelser", og at dette bør fremgå av mandatet.

Disse medlemmer finner ikke tilstrekkelig grunn til å endre mandatet. En legger derfor til grunn den formulering som er benyttet i Riksmeklingsmannens forslag.

§ 11. Ulykkestrygd/ulykkeserstatning

Partene er enige om at 10 G skal økes til 15 G, og Rikslønnsnemnda legger dette til grunn.

Kravet går videre ut på følgende:

1. Samboere likestilles med ektefelle.
2. Ytelsene etter § 11 skal dekkes ved en forsikringsordning. Skader oppstått på grunn av arbeidsmiljøet skal være forsikringsberettiget. (Etter de hittil gjeldende bestemmelser er den utløsende årsak "ulykker".)

Valg av forsikringsselskap skal skje etter forhandlinger.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim skal bemerke:

Staten har en ordning som går ut på betaling av en engangserstatning på 15 G ved invaliditet og dødsfall som følge av en yrkesskade. Ved Rikslønnsnemndas behandling av statsoppgjøret 1984 har Staten erklært seg innforstått med at det skal utbetales en forholdsmessig engangserstatning med utgangspunkt i 15 G ved medisinsk invaliditet på 15 prosent eller mer. (Tidligere var grensen 50 prosent.) Ved dødsfall utbetales de etterlatte erstatningen. Som etterlatte regnes ektefelle eller personer som for en vesentlig del ble forsørget av avdøde. Bevislig og varig samboerforhold er i denne sammenheng likestilt med ekteskap.

Etter det som er opplyst inngår ikke bestemmelser om ulyk-

kestrygd/yrkesskadeerstatning i de generelle tariffavtaler i LO/N.A.F.-området. Men det er på det rene at individuelle bedrifter har forsikringsordninger og at bestemmelser om dette kan være inntatt i lokale avtaler. LOs representant har opplyst at Samvirke, som har ca. 20 prosent av markedet, har 4.000 poliser som refererer seg til privat industri, anslagsvis fordelt med 50/50 på gruppelivs- og ulykkesforsikring og 50/50 på lokale avtaler og individuelle bedrifter.

Ved økningen fra 10 G til 15 G kommer ytelsen fra kommunene ved invaliditet/dødsfall opp på samme nivå som det som er etablert for statlig ansatte. Ytelsene for statsansatte på dette område er imidlertid fortsatt bedre enn det som gjelder for kommunene. Den utløsende årsak er på Statens område "yrkesskade" som også omfatter yrkessykdommer som Rikstrygdeverket godkjenner som trygdeberettiget, mens den utløsende årsak i kommunesektoren bare er "ulykker". Som det vil ha fremgått av foranstående kommer også samboere inn under ordningen for statsansatte, dersom det dreier seg om et bevislig og varig samboerforhold, og vedkommende for en vesentlig del ble forsørget av avdøde.

En sammenligning med statsansatte kan imidlertid i seg selv ikke være avgjørende når en skal vurdere de krav Norsk Kommuneforbund m.fl. har fremsatt på dette område. Her kan det være tilstrekkelig å vise til at den ordning kommunene har er bedre enn Statens for spørsmålet om utbetaling av etterlønn.

For så vidt angår spørsmålet om å ta med samboer, kan en vurdering i relasjon til ulykkestrygd/yrkesskadeerstatning falle annerledes ut enn ved en vurdering av det tilsvarende spørsmål i relasjon til etterlønn. Disse medlemmer er likevel blitt stående ved at en innpassing av samboer i en bestemmelse om ulykkestrygd/yrkesskadeerstatning reiser spørsmål som gjør at Rikslønnsnemnda ikke bør pålegge kommunene å innta en slik bestemmelse i tariffen. I denne forbindelse kan også vises til de begrensninger som er inntatt

i vedkommende bestemmelser i tariffavtalene for de statsansatte, og som ikke er med i kravet fra Norsk Kommuneforbund m.fl.

Under drøftelsene i nemnda har LO's representant fremlagt opplysninger om hva det vil koste å tegne en ulykkesforsikring i Samvirke som omfatter alle yrkesskader. Disse medlemmer finner likevel at en ikke har slik oversikt bl.a. over de økonomiske konsekvenser av en utvidelse av rammen for ytelsene - fra ulykker til yrkesskader eller skader som kan relateres til arbeidsmiljø - at kommunene bør pålegges å foreta denne endring i tariffavtalens bestemmelser. Det kan her dreie seg om forhold som kan utløse erstatningsplikt for arbeidsgiveren etter de alminnelige erstatningsrettslige regler, dersom vilkårene for erstatningsplikt foreligger, slik at en etat hvor det kan tenkes å oppstå yrkessykdommer som følge av arbeidsmiljøet må være forberedt på erstatningsplikt. Det antas at det bl.a. er slike forhold som kan ligge bak at private bedrifter har tegnet yrkesskadeforsikringer. For andre etaters vedkommende kan risikoen for yrkessykdommer være meget liten. Disse medlemmer finner, slik saken foreligger for Rikslønnsnemnda, at det vil være å gå for langt å pålegge kommunene å akseptere en generell utvidelse slik det er krevet.

For ordens skyld nevnes at Norsk Kommuneforbund m.fl.'s representant i Rikslønnsnemnda har akseptert at nemnda ikke betrakter "forhandlinger om fordelingen av ytelsen mellom de etterlatte" som et krav for nemnda.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim finner heller ikke å kunne gå med på at det pålegges kommunene å opprette en forsikringsordning. En går ut fra at det for arbeidstakeren eller de etterlatte ikke har skattemessig betydning enten kommunen står som selvforsikrer eller har tegnet forsikring. Sett bl.a. på denne bakgrunn finner en ikke grunn til å etterkomme kravet om forsikringsordning. For øvrig vises til hva som er anført om det tilsvarende spørsmål for så vidt angår lønn til etterlatte.

Disse medlemmer finner imidlertid at det utvalg som skal opprettes for å se på forskjellige spørsmål vedrørende lønn til etterlatte også bør vurdere spørsmål i tilknytning til ulykkestrygd/yrkesskadeerstatning. Mandatet fastsettes derfor slik:

1. Vedr. Fellesbestemmelsenes §§ 10 og 11

Det nedsettes et partssammensatt utvalg som skal vurdere alternative ytelser til kommunale arbeidstakeres etterlatte. Utvalget skal også se på mulighetene for å erstatte nåværende bestemmelse om etterlønn med gruppelivsforsikring.

Utvalget skal videre vurdere ytelsene ved ulykker og spørsmålet om en eventuell utvidelse slik at også andre yrkesskader dekkes. Spørsmålet om muligheten for å etablere en forsikringsordning skal også vurderes.

Utvalget avgir sin innstilling innen 1. januar 1985.

Medlemmet Iveter med tilslutning av Nielsen kan i det vesentlige slutte seg til de nøytrale medlemmers bemerkninger for såvidt angår fellesbestemmelsenes §§ 10 og 11.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen skal bemerke:

Disse medlemmer kan akseptere at foranstående spørsmål skal utredes av et utvalg, men de mener at også spørsmålet om forhandlinger om valg av forsikringsselskap skal inngå i mandatet.

ARBEIDSTID

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim skal bemerke:

Partenes påstander om protokollasjon i fellesbestemmelsenes § 4 om arbeidstid har forskjellig utforming. NKF m.fl. har konkret tatt med enkelte særlige arbeidstakergrupper. Dette gjelder skift- og turnusarbeidere, og da særlig normalisering av arbeidstiden for brannfolkene. Når det gjelder realiteten, synes ikke de 2 forslagene for øvrig å avvike særlig fra hverandre.

Det skal bemerkes at forslaget fra NKF m.fl. er identisk med den protokollasjon om arbeidstiden som partene i statsoppgjøret er blitt enige om, med unntak av avsnittet om relasjonene til skift- og turnusarbeidere. Dette er ikke med i protokollasjonen i statsoppgjøret.

Disse medlemmer er av den oppfatning at man i et mandat for utredning av spørsmålet om lik arbeidstid for alle arbeidstakere i kommunene og fylkeskommunene ikke bør spesifisere enkelte grupper arbeidstakere. Forutsetningen er at alle sider av spørsmålet skal utredes, og dermed følger at forholdene for alle grupper arbeidstakere inngår i dette.

På bakgrunn av ovenstående finner disse medlemmer at NKF m.fl.'s krav til protokollasjon om utredning av spørsmålet om innføring av lik arbeidstid legges til grunn, med unntak av avsnittet om relasjonene til skift og turnusarbeidere, som tas ut.

Disse medlemmer vil forøvrig bemerke at man i dette arbeidet dessuten må ta hensyn til de økonomiske konsekvenser og det som eventuelt kommer til å skje i den private sektor.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen slutter seg til foranstående, men er ikke enige i at relasjonene til skift- og turnusarbeidere tas ut.

Medlemmet Tveter med tilslutning av Nielsen dissenterer, idet disse medlemmer ikke finner tilstrekkelig grunn til at mandatet gjøres videre enn det som fremgår av Riksmeklingsmannens forslag.

RØNTGENFERIE

NKF m.fl. krever inntatt i fellesbestemmelsenes § 7 at arbeidstakere som arbeider med røntgen- og radiumstråler m.v. ansatt før 1. mai 1982 har forlenget ferie i samsvar med overgangsordning i protokoll av 19. mai 1983.

NKS viser til nevnte protokoll om nedtrapping av røntgenferien, men avviser at bestemmelser om dette inntas i hovedavtalen.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med tilslutning av Nielsen skal bemerke:

Ved kronprinsregentens resolusjon av 21. november 1947 ble det med hjemmel i dagjeldende lov om arbeidervern av 19. juni 1936 gitt forskrifter med særlige verneregler for arbeidstakere som arbeidet med røntgen eller radiumstråler. Et av vernetiltakene var forlenget ferie, og i henhold til forskriftene hadde arbeidstakere som arbeidet med røntgen- og radiumstråler rett til 6 ukers ferie.

Strålevernet i Norge er hjemlet og bygd opp i henhold til rammebetingelsene i lov av 18. juni 1938 nr. 1 om bruk av røntgenstråler og radium m.v. Arbeidsmiljøloven av 4. februar 1977 stiller i §§ 7 og 8 krav til arbeidsmiljøet. Direktoratet for arbeidstilsynet har siden 1947 overvåket helsekontrollen av det medisinske personell som arbeider med røntgen- og radiumstråler. Vernetiltakene har vært under stadig vurdering, og ved kgl.res. av 21. april 1978 ble kronprinsregentens resolusjon opphevet med virkning fra 1. mai 1978 og erstattet av forskrifter "om særlige vernetiltak ved arbeid med ioniserende stråling". Da forlenget ferie ikke ble ansett for å være et adekvat vernetiltak, ble bestemmelser om dette ikke inntatt i de nye forskriftene. Den legale hjemmel for forlenget ferie falt dermed bort.

Senere har ordningen med 6 ukers ferie ved særskilt avtale blitt forlenget for 1 år av gangen i påvente av utredningen fra en offentlig arbeidsgruppe som skulle utrede mulige sikkerhetstiltak for røntgenarbeid. Gruppen avga sin utredning i april 1981. Om ordningen med forlenget ferie uttalte flertallet i gruppen at "dette er isolert sett et inadekvat vernetiltak, men det kan anses som en kompensasjon for en viss helserisiko. Denne ferieordning er derfor nærmest å betrakte som en sosial forpliktelse overfor arbeidstakerne. Dersom man mister dette godet, er det grunn til å regne med en viss flukt fra disse yrkene, som allerede på forhånd er plaget med underbemanning."

I 1982 ble det inngått protokoll mellom Sentralforbundet og en rekke organisasjoner om en overgangsordning. Denne gikk ut på at de som hadde hatt en ordning med 6 ukers ferie inntil 1.5.1982 skulle beholde denne som en personlig ordning hos samme arbeidsgiver. Nyansatte etter 1.5.82 skulle få ferie etter ferieloven. Avtalen ble vedtatt av bl.a. Kommuneforbundet, mens Norsk Hjelpepleierforbund og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund sa nei til avtalen. Bare 4 fylkeskommuner har vedtatt avtalen, mens 4 fylkeskommuner har forkastet den. Øvrige fylkeskommuner har forlenget tidligere ordning til 1.5.84. Det har i Møre og Romsdal vært en rettssak om overgangsavtalen. Møre og Romsdal fylkeskommune vedtok 24.5.83 ikke å forlenge overgangsordningen med utvidet ferie for røntgenpersonell, og Den norske Lægeforening reiste da sak mot fylkeskommunen. Ifølge dommen som er fremlagt, pliktet fylkeskommunen ikke å gjennomføre 6 ukers ferie for røntgenpersonalet.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med tilslutning av Nielsen legger til grunn at forlenget ferie ikke anses som et hensiktsmessig vernetiltak for røntgenarbeid. Disse medlemmer bygger på at det ikke foreligger noen avtalemessig forpliktelse for kommuner og fylkeskommuner til å opprettholde ordningen med forlenget ferie. Det legges videre til grunn at NKS ikke kan binde kommuner og fylkeskommuner på dette punkt, og at det i flere fylkes-

kommuner er sterk motstand mot avtalen. Protokollen av 19. mai 1983 innebærer en anbefaling fra NKS om at overgangsordningen med forlenget ferie opprettholdes for arbeidstakere ansatt før 1. mai 1982. Disse medlemmer kan ikke se at det er grunnlag for å gå lenger enn dette, og kravet fra NKF m.fl. forkastes.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen vil bemerke at det har vært vanlig praksis at når man har inngått protokoller i perioden, så har innholdet av disse protokollene blitt innarbeidet i den reviderte Hovedoverenskomst. De mener derfor at Rikslønnsnemnda må fastsette at protokollen av 19. mai 1983 gjelder som tariffavtale mellom partene.

REGLENE OM EGENMELDING

NKF m.fl. krever at fellesbestemmelsenes § 8.23.1 beholdes uendret. Kravet innebærer at retten til bruk av egenmelding fortsatt skal gjelde for inntil 3 fraværsdager.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med tilslutning av Nielsen skal bemerke:

Den hittil gjeldende § 8.23.1 med rett til bruk av egenmelding for inntil 3 fraværsdager bygger på den tidligere bestemmelse i folketrygdlovens § 3-12 nr. 1. Ved lov av 27. januar 1984 ble det foretatt visse endringer i folketrygdlovens bestemmelser om bruk av egenmelding (§§ 3-6 og 3-12). Blant annet ble retten til bruk av egenmelding innskrenket til å gjelde for inntil 3 kalenderdager. Løven og nye forskrifter om bruk av egenmelding trådte i kraft 1. mars 1984.

I en merknad til den hittil gjeldende § 8.23 har NKS tatt forbehold om å komme tilbake til bestemmelsene i § 8.23 i fall forskriftene av 11.1.78 om egenmelding endres.

Ved tariffrevisjonen pr. 1. mai 1984 har NKS krevd at tariffbestemmelsen om rett til bruk av egenmelding skal endres tilsvarende endringen i folketrygdlovens § 3-12 nr. 1 med tilhørende forskrifter. Dette er lagt til grunn i Riksmeklingsmannens forslag, og således i den avtale som er inngått mellom NKS og YF og SAK.

Partene i statssektoren er enige om at deres tilsvarende tariffbestemmelser endres i tråd med endringene i folketrygdloven. Disse medlemmer finner at folketrygdloven må legges til grunn også her. Fellesbestemmelsenes § 8.23.1 endres således i samsvar med endringen i folketrygdlovens § 3-12 nr. 1 med tilhørende forskrifter, og kravet fra NKF m.fl. forkastes.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen vil bemerke

at ettersom det er en helt klar tariffavtale om egenmeldingsbestemmelsen i Hovedoverenskomsten og at Sentralforbundet i henhold til protokolltilførselen ikke har reist krav om dette ved selve hovedoppgjøret, må Rikslønnsnemnda henvise dette spørsmålet til forhandlinger mellom partene slik som forutsatt i protokolltilførselen.

ARBEIDSTIDEN FOR BRANNMANNSKAPENE

NKF m.fl. har nedlagt påstand om nedsatt arbeidstid for brannmenn. Det kreves at Overenskomstens Del 2 pkt. 2.33.12 endres slik at ukentlig arbeidstid ved udelt vakt reduseres fra 52 til 50 timer. Videre kreves pkt. 2.33.13 endret ved at ukentlig arbeidstid ved todelt vakt reduseres fra 48 til 46 timer pr. uke. Pkt. 2.33.14 kreves endret tilsvarende.

NKS har avvist kravet under henvisning til at det er nedsatt et offentlig utvalg, Arbeidstidsutvalget, som skal utrede ulike sider av arbeidstidsspørsmålet.

Medlemmene Philipson, Lindholt og Solheim skal bemerke:

Det er opplyst at det er en midlertidig dispensasjon fra arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid som er bakgrunnen for tariffbestemmelsen om arbeidstiden for brannmannskapene. En er kjent med at brannkorpsernes arbeidsoppgaver gjennomgår en gradvis forandring ved at korpserne etter hvert utbygges som redningskorps og blir tillagt flere oppgaver. Disse forhold kan således tilsi at brannkorpsernes arbeidsforhold og arbeidstid tas opp til nærmere vurdering.

Disse medlemmer finner det imidlertid ikke ønskelig at man ved denne tariffrevisjonen foretar en arbeidstidsreduksjon for denne gruppen isolert. Spørsmålet har kostnadsmessige og praktiske konsekvenser som ikke er nærmere utredet. Videre er nylig Arbeidstidsutvalget kommet i gang med sitt arbeid. Utvalget skal utrede ulike sider av arbeidstidsspørsmålet og vil ta for seg arbeidstidsordningene for de forskjellige arbeidstakergrupper i norsk arbeidsliv. Det vil være naturlig at spørsmålet om brannkorpsernes arbeidstid også utredes i dette utvalget. Under henvisning til ovenstående avvises kravet fra NKF m.fl.

Medlemmet Iveter med tilslutning av Nielsen tar ovenstående

til etterretning:

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen dissenterer og ønsker å presisere at dette kravet vedr. nedsettelse av den lange ukentlige arbeidstid for brannmannskapene må sees isolert fra det arbeid som skal foregå i utvalget som skal drøfte en generell nedsetting av arbeidstiden. Det krav NKF m.fl. har reist for nedsettelse av den ukentlige arbeidstid er ikke utgiftsmessig beregnet, men det vil antakelig stort sett bli spørsmål om en teknisk/praktisk inndeling av arbeidstiden som blir diskusjonen hvis man setter ned den ukentlige arbeidstiden med 2 timer som krevet.

REGULERING AV LØPENDE PENSJONER

Norsk Kommuneforbund m.fl. har i forbindelse med det fremsatte krav vist til at pensjonister ved justeringer av stillinger i stillingsregulativet ikke har rett til pensjon etter stillingens nye topplønn. Dette har ført til at pensjonistene ved de tre siste tariffrevisjonene har fått sin kjøpekraftutvikling redusert tilsvarende de beløpene som ble avsatt til de til dels betydelige justeringene.

Kravet går ut på at de løpende pensjoner reguleres med rammen for Rikslønnsnemndas kjennelse.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med tilslutning av Nielsen skal bemerke:

Det er ikke vanskelig å forstå pensjonistenes reaksjon når de opplever at de stillinger de innehadde mens de var yrkesaktive via justeringsoppgjør går opp flere lønnsklasser uten at dette får konsekvens for pensjonene. Rikslønnsnemnda har i den sammenheng mottatt brev fra flere pensjonistforeninger i den offentlige sektor. Med den praksis som har vært fulgt ved regulering av pensjonene, er det ikke overraskende at pensjonistene har følt seg urettferdig behandlet. Selv om pensjonistene i den kommunale sektor fortsatt er bedre stillet enn de fleste pensjonistgrupper i den private sektor, er deres stilling blitt forverret de siste årene.

Det er ikke fremlagt beregninger som viser kostnadseffekten for kommunene, og den økning som kreves er ikke ment å gå inn i noen ramme for lønnsoppgjøret. Det kan også nevnes at den regulering som kreves, vil innebære at pensjonister som er gått av før 1. mai 1984 vil få et høyere pensjonsgrunnlag enn de som går av etter denne dato, med mindre det etableres et felles pensjonsregulativ.

Norsk Kommuneforbund m.fl. har vist til at de kommunale pensjonskasser gjennomgående har meget god økonomi, hvilket

bl.a. skulle fremgå av søknaden fra Kommunal Landspensjonskasse, KLP, av 27. mai 1983 om å få adgang til å utbetale en bonus til løpende pensjoner i tillegg til forholdsmessig justering av pensjonene ved regulering av de yrkesaktives lønn. Den forslåtte bonus skulle gå til personer med pensjoneringstidspunkt før 1. mai 1982 - med prosentsats 8 prosent for dem som var blitt pensjonister før 1. mai 1978, synkende til 2 prosent. Søknaden gjaldt formelt bare året 1983 og var begrenset til løpende pensjonsordninger i felles kommunal pensjonsordning og særordningene for sykehusleger.

Selv om det dreier seg om et annet saksforhold, finner disse medlemmer forannevnte sak av interesse også for vurderingen av det foreliggende krav. Søknaden ble, særlig av økonomiske grunner, avslått av Sosialdepartementet etter at saken hadde vært drøftet i Regjeringen. Disse medlemmer kan for så vidt vise til Sosialdepartementets brev til KLP av mai 1984 og til de problemer som der berøres. En finner imidlertid bare grunn til å berøre de forhold som må anses særlig relevant for vurderingen av det foreliggende krav.

I brevet vises til at en del kommuner og fylkeskommuner har egne pensjonskasser som stort sett har dårligere økonomisk stilling enn Fellesordningen i KLP. Videre heter det at det knytter seg betydelig usikkerhet til beregningen av fremtidige forpliktelser i offentlige tjenstepensjonsordninger og at Forsikringsrådet for få år siden uttalte at pensjonsordninger av denne art bør legge opp betydelige midler. Ytterligere nevnes at det er inngått avtale mellom KLP og Statens pensjonskasse. Det heter i avtalekommentaren (§ 3 nr. 3) at gjensidighetsprinsippet forutsetter ensartet regulering av pensjonene. En regulering på kommunesektoren vil således også få betydning for reguleringen av ytelsene i Statens pensjonskasse.

Som illustrasjon av en viktig side av problemkomplekset kan det være grunn til å sitere følgende fra brevet:

"Det er for så vidt forståelig at det har oppstått misnøye omkring pensjonsreguleringene i de senere år. Fra 1972 til 1983 har nedgangen i disponibel realinntekt for alders- og uførepensjonister med samordnet pensjon fra folketrygd og offentlig tjenestepensjon vært omkring 14 prosent (heldagsstilling). Dette må imidlertid også ses i relasjon til pensjonsnivået på pensjoneringstidspunktet, som i visse tilfeller kan innebære høyere netto disponibel inntekt som pensjonist enn som yrkesaktiv."

Det kan også være grunn til å nevne at Staten under lønnsoppgjøret 1984 i anledning de forskjellige krav om endringer i regulering av pensjonene som er fremsatt fra organisasjonenes side, har henvist til utredningen om trygdefinansiering, idet det anføres at det ikke bør skje endringer av prinsipiell betydning før høringsrunden er avsluttet.

Foranlediget av avslaget på søknaden om en bonusordning fra KLP ble det besluttet nedsatt et utvalg med henblikk på å foreta en samlet vurdering av brutto og netto pensjonsnivå og reguleringsprinsippene i de offentlige tjenestepensjonsordninger. I tilknytning til dette vil medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Tveter med tilslutning av Nielsen bemerke at den endring som kreves av Norsk Kommuneforbund m.fl., dersom den etterkommes, kan sies å foregripe utvalgets behandling. Pensjonsspørsmålene berører til dels kompliserte og vidtrekkende problemområder. En ting er hva partene kan bli enige om under forhandlingene med hensyn til hva som skal forelegges for Stortinget angående endringer i pensjonene. Det er ikke dermed sagt at Rikslønnsnemnda bør påta seg rollen som problemløser på et komplisert område i partenes sted.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen vil peke på at det her foreligger en sammenblanding av spørsmålet om en framtidig reguleringsordning av de offentlige pensjoner og den av partene tidligere vedtatte bonusordning, som gjør at Rikslønnsnemndas flertalls premisser og konklusjon ikke blir i samsvar med det som egentlig ligger til grunn for kravet.

Medlemmene vil presisere at det er spørsmål om å endre VII

i Riksmeklingsmannens forslag, slik at pensjonene reguleres med rammen for Rikslønnsnemndas kjennelse - nemlig 6,25 pst.

IKRAFTTREDEN

Norsk Kommuneforbund m.fl. har nedlagt påstand om at Riksmeklingsmannens forslag med nærmere presiserte endringer skal gjelde for perioden 1. mai 1984 - 30. april 1986 og at lønnstabellens satser skal gis fra 1. mai 1984 med et tillegg i samsvar med organisasjonenes krav av 23. mai 1984.

Norske Kommuners Sentralforbund har vist til vanlig praksis og nedlagt påstand om at virkningstidspunktet for tariffavtalen settes til den dag da arbeidet ble gjenopptatt etter streiken. Dette var onsdag 30. mai 1984. Det er under nemndas behandling presisert at det forutsettes at det videre forholdes med hensyn til betaling for overtid, skifttillegg m.v. slik nemnda tidligere har lagt til grunn.

Norske Kommuners Sentralforbund har også vist til praktiske vansker som hevdes å ville oppstå dersom et annet virkningstidspunkt legges til grunn.

Medlemmene Philipson, Lindholt, Solheim og Iveter med tilslutning av Nielsen skal bemerke:

Det har vært fast praksis i Rikslønnsnemnda at i de tvister hvor det har vært streik, gis lønnstilleggene først med virkning fra arbeidets gjenopptakelse. Disse medlemmer viser i den forbindelse til kjennelse i sak nr. 2/1976, nr. 3/1978, nr. 1/1980, nr. 2/1982 og nr. 4/1982.

I Rikslønnsnemndas avgjørelse i 1972 i tvisten mellom Embetsmennenes Landsforbund og Staten ble avtalen gitt virkning fra den sist gjeldende avtales utløp. Rikslønnsnemnda kom til under tvil og av praktiske grunner at dette også skulle legges til grunn for de tjenestemenn som ikke var omfattet av streikeforbudet i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juni 1958 § 26, slik at alle skulle få tilleggene fra 1. mai. I Rikslønnsnemndas kjennelse av 24. juni 1980 i tvisten mellom Akademikernes Fellesorganisasjon og Staten v/Forbruker- og administrasjonsdepartementet, sak

1/1980, kom nemndas flertall til at det forhold at en gruppe ikke hadde streikerett ikke gir tilstrekkelig grunn til å fravike den praksis som nemnda ellers har fulgt. "Det må etter flertallets oppfatning være mer rimelig og hensiktsmessig at den samme løsning velges for alle medlemmer av organisasjonen. Rikslønnsnemndas flertall er, alle forhold tatt i betraktning, kommet til at kjennelsen gis virkning fra tidspunktet for arbeidets gjenopptakelse, altså fra 30. mai 1980 - for alle medlemmer av AF."

Saken ble imidlertid brakt inn for Arbeidsretten, som ga AF medhold i at iverksettelsestidspunktet for tjenestemenn som ikke har streikerett skulle settes til den nye tariffperiodes begynnelse.

Disse medlemmer kan ikke se at det i denne sak foreligger forhold som gjør det berettiget å fravike den praksis som tidligere er fulgt. Det vises for øvrig til den faktiske redegjørelse foran. På denne bakgrunn er disse medlemmer blitt stående ved at de generelle tillegg gis med virkning fra 30. mai 1984.

I henhold til foranstående trer de nye bestemmelser i kraft straks, dog slik at etterbetaling av de generelle lønnstillegg skal skje fra arbeidets gjenopptakelse 30. mai 1984. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtidstillegg, skifttillegg m.v. for arbeid utført før 20. august 1984.

Medlemmet Oxholm med tilslutning av Andreassen er fortsatt av den oppfatning at det i denne sak foreligger forhold som gjør det berettiget å fravike den praksis som tidligere er fulgt. De peker spesielt på den uthaling i tid som på bakgrunn av Norske Kommuners Sentralforbunds holdning gjorde det umulig å få avsluttet forhandlinger eventuelt mekling før avtalens utløp 1. mai. Dessuten vil de anføre at det i dette tilfellet ikke var noen omfattende total streik, men en punktstreik som omfattet ca. 6.000 av medlemmene. De mener derfor at virkningstidspunktet for hele Rikslønns-

nemndas kjennelse må være 1. mai 1984.

S L U T N I N G

De hittil gjeldende tariffavtaler mellom Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. (Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Barnevernpedagogforbund, Norsk Lærerlag, Norsk Sykepleierforbund, Norsk Musikerforbund, Norsk Sosionomforbund, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund) på den ene side og kommuner og fylkeskommuner tilsluttet Norske Kommuners Sentralforbunds forhandlingsordning på den annen side, forlenges til 30. april 1986 med de endringer som fremgår av Riksmeklingsmannens forslag av 25. mai 1984, dog med følgende endringer:

I A. Generelt lønnstillegg skal lyde:

Det offentlige regulativ:

Lønnstabell pr. 1. mai 1984.

<u>Ltr.</u>	<u>Bruttolønn pr. år</u>
1	57.055
2	58.643
3	69.268
4	71.256
5	73.311
6	77.206
7	79.101
8	81.202
9	83.372
10	85.855
11	88.468
12	91.759
13	96.119
14	100.084
15	104.187
16	108.332
17	112.449
18	117.398
19	122.490
20	128.242
21	134.531
22	141.353
23	148.251
24	155.691
25	162.050
26	168.672
27	175.626

28	183.088
29	190.911
30	198.704
31	206.605
32	214.851
33	223.473
34	232.482
35	241.890
36	251.749
37	262.500
38	273.787
39	285.560

Det tas forbehold om at den tekniske utregning av tabellen kan føre til mindre endringer i beløpene.

Det gis videre et fast tillegg på kr. 600,- pr. år som innarbeides i regulativet på alle lønnstrinn.

I B. Utgår

III Overtidsgodtgjøringer

Første setning skal lyde:

"Faste overtidsgodtgjøringer som ikke er regulert i Hovedoverenskomsten og som ikke er fastsatt i prosent av arbeidslønnen, reguleres med 4,2 pst."

IV Deltidsstillinger skal lyde:

"Deltidsstillinger og andre stillinger som lønnes utenfor lønnstabellen gis et tillegg på 4,2 pst."

VIII Utvalg

1. Vedr. Fellesbestemmelsernes §§ 10 og 11

"Det nedsettes et partssammensatt utvalg som skal vurdere alternative ytelser til kommunale arbeidstakeres etterlatte. Utvalget skal også se på mulighetene for å erstatte nåværende bestemmelse om etterlønn med gruppelivsforsikring.

Utvalget skal videre vurdere ytelsene ved ulykker og spørsmålet om eventuell utvidelse slik at også andre yrkesskader dekkes. Spørsmålet om muligheten for å etablere en forsikringsordning skal også vurderes.

Utvalget avgir sin innstilling innen 1. januar 1985."

5. Innføring av lik arbeidstid skal lyde:

"Partene er enige om at det er ønskelig med lik arbeidstid for alle grupper arbeidstakere i kommuner/fylkeskommuner.

Partene vil derfor i tariffperioden utrede de spørsmål som har betydning for innføring av 37 1/2 timers arbeidsuke.

Utredningen skal være ferdig innen utgangen av 1985, og en konkret plan for gjennomføring av lik arbeidstid skal søkes utarbeidet som ledd i tariffforhandlingene i 1986."

IX. Regulering av satser i Fellesbestemmelsenes § 5 og tilsvarende bestemmelser i andre avtaler

Satsene reguleres med 4,2 pst. Tilleggene skal ikke reguleres i tariffperioden.

Ikrafttreden - varighet

De fastsatte bestemmelser gjelder som tariffavtaler og trer i kraft straks. De nye overenskomster gjøres gjeldende til 30. april 1986. Hvis overenskomstene til den tid ikke er oppsagt av noen av partene med 3 - tre - måneders skriftlig varsel, er de fremdeles gjeldende 1 - ett - år om gangen med samme gjensidige oppsigelsesfrist.

De generelle tillegg gjøres likevel gjeldende fra 30. mai 1984.

Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtidstillegg, skifttillegg m.v. for arbeid utført før 17. august 1984.

Lønnstilletget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet før 17. august 1984, med unntak for de arbeidstakere som er gått av med pensjon.

Charles Philipson

Tore Lindholt

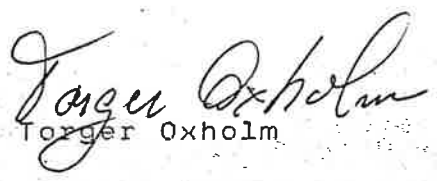
Jon A. Solheim

Harriet Andreassen

Kåre D. Nielsen

Torgér Oxholm

Karl Walter Tveter